

174

VERZAMELING DER
ORDERS VOOR DE ARTIL-
LERIE.

VI: -
56
no. 12
1892

70 Hal

VI, 110

VERZAMELING
DER
ORDERS VOOR DE ARTILLERIE
VAN HET
NEDERLANDSCH OOSTINDISCH LEGER
1892.

VANNAWELING

DE

ORDERS VOOR DE ARTILLERIE

DE

ZEDERLANDSCH OOSTERZIECH LEGER

1895

VI-56

no-12

(loga).

VERZAMELING

DER

ORDERS VOOR DE ARTILLERIE

VAN HET

NEDERLANDSCH OOSTINDISCH LEGER

UITGEVAARDIGD OP LAST

VAN HET

DEPARTEMENT VAN OORLOG

OVER HET JAAR

1892.

BATAVIA,
LANDSDRUKKERIJ
1893.

BAT.
CEMPOOTSCHAP
VAN
KENW.

REPER. NATIONAAL RI.

VERVAARDIGING
BUREAU VOOR DE ARCHIEF
NEDERLANDS-INDIË
STELT AAN DE WERK
DEPARTMENT VAN OORLOG
OP DE WERK
1902

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.
Tanggal : 20-06-2010
Nomor induk : 586 /PN-MUSEUM/10
BIB-ID : 1690260
ITEM-ID : 00003802241
Asal : Museum Pusat

ALPHABETISCH REGISTER.

A

	Nes.
<i>Aanschrijvingen.</i> Intrekking van eenige algemeene — Afdeeling Personeel. 5, 6, 7	
<i>Aanstelling, bevordering, degradatie en terugstelling van artilleristen</i>	8
<i>Aanwijzing omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Berg, de daarbij behoorende projectielen en munitie, en voor zooveel noodig van het overige materieel eener bergbatterij van 7^{cm}</i>	
<i>A. Distributie van de</i> —	3
<i>Artillerieorders.</i> Wijziging en aanvulling van de — N ^o . 10 van 1878....	10
Wijziging en aanvulling van de — N ^o . 4 van 1891.....	6, 10
Wijziging en aanvulling van de — N ^o . 5 van 1891.....	6
Intrekking van de — N ^o . 25 van 1870, N ^o . 10, 28 en 29 van 1879, N ^o . 8 en 16 van 1887, N ^o . 2 van 1882, N ^o . 11 van 1885, N ^o . 14 en 18 van 1885 en N ^o . 14 en 25 van 1888.	{ 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 11
<i>Artillerie-werklieden.</i> Bepalingen betreffende de gedetacheerde —	4

B

<i>Benoeming van Conducteurs.</i> Zie Conducteurs.....	6
<i>Bestemming van Conducteurs.</i> Zie Conducteurs.....	6
<i>Benoeming van Vuurwerkers.</i> Zie Vuurwerkers.....	9
<i>Beschrijving en gebruiksaanwijzing der visiteerinstrumenten tot 7^{cm} A. Veld en Berg.</i> Distributie van de —	3
<i>Bevordering van Conducteurs.</i> Zie Conducteurs.....	6
<i>van artilleristen</i>	8

C

<i>Conducteurs.</i> Bepalingen betreffende benoeming, bevordering, terugstelling en bestemming van — der Artillerie.....	6
<i>Conduite staten.</i> Opmaking en inzending van —	5

D

<i>Degradatie van Artilleristen.</i> Zie Aanstelling.....	8
<i>Distributie.</i> Zie aanwijzing St. Getr. kanon van 7 ^{cm} A. Berg.....	3
Zie beschrijving en gebruiksaanwijzing van de visiteerinstrumenten tot 7 ^{cm} A. Veld en Berg.....	3
Zie Reglement Vesting artillerie. Batterij geschut. Gladde vuurmonden.....	3
Zie Reglement Vesting artillerie. Beweging van lasten.....	3

H

	Nos.
<i>Hoefbeslag</i> . Beschrijving van het — en voorschrift betreffende de vervaardiging van hoefijzers en de bewerking van den hoef.....	2
<i>Hoefijzers</i> . Zie Hoefbeslag.....	2

I

<i>Intrekking</i> . Zie Artillerieorders.....	5, 6 en 7
————— Zie Aanschrijvingen.....	{ 4, 5, 6, 7, 8, 9 en 11

K

<i>Kader</i> . Gewoon en administratief — Voorschrift tot opleiding van	7
---	---

P

<i>Periodieke stukken</i> . Wijzigingen en aanvulling der opgave van in te dienen —.....	1, 6 en 10
---	------------

R

<i>Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie in Nederlandsch Oost-Indië</i> . <i>Eerste Gedeelte. Het batterijgeschut. Gladde vuurmonden</i> . Distributie van het —.....	3
<i>Reglement op de exercitiën der Vestingartillerie in Nederlandsch Oost-Indië</i> . <i>Derde Gedeelte. Beweging van lasten</i> . Distributie van het —.....	3

S

<i>Stamboek</i> . Extracten. Voorschrift omtrent de —.....	10
--	----

T

<i>Terugstelling van artilleristen</i> . Zie Aanstelling.....	8
————— van conducteurs. Zie Conducteurs.....	6

V

<i>Verwonding en vermindering in dienst van artilleristen</i> . Onderzoek in te stellen bij —.....	11
<i>Vuurwerker bij een Commandement der Artillerie</i> . Opleiding en benoeming tot —.....	9

W

<i>Wijzigingen en aanvullingen van Artillerieorders</i> . Zie Artillerieorders.....	6 en 10
<i>Wijzigingen in de opgave van in te dienen Periodieke stukken</i> . Zie Periodieke stukken.....	1, 6 en 10

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 1. PERIODIEKE STUKKEN.

Wijziging en aanvulling der opgave van in te dienen —.

Het model N°. 50, behoorende bij de order voor de artillerie van 1891, N°. 4, wordt als volgt gewijzigd en aangevuld:

In de laatste alinea onder N.B. aan den voet van dat model staat:

»Wanneer de dienstexpiratiestaat word gebezigd enz., enz.»
te lezen:

»Wanneer het model van den dienstexpiratiestaat wordt
»gebezigd enz., enz.».

• Onder deze alinea de volgende alinea's op te nemen:

• »Van non-combattanten (magazijnmeesters, geweer makers,
»conducteurs vuurwerkers en werklieden), van wie op de
»betrekkelijke dienstexpiratiestaten is bekend gesteld dat zij
»het leger wenschen te verlaten, moet, voor het geval op
»hunne wederaanneming in den laatst door hen bekleeden
»graad en betrekking *bijzonder* prijs wordt gesteld, daarvan
»in de rubriek: »Consideratiën en advies van den betrokken
»korps-commandant" *uitdrukkelijk* melding worden gemaakt.
»Van hen, die men *niet* terug wenscht, moet dus ook *niets*
»vermeld worden.

• »Worden de dienstexpiratiestaten ingediend door tusschen-
»komst van de autoriteiten, bedoeld in de kolom: »Toelichtingen»
»bij punt 4, op bladzijde 15 van voornoemde artillerie-order,
»dan geschiedt c. q. die aanteekening door deze laatsten.

•In de betrekkelijke gagementsvoordrachten — dit heeft
•alleen betrekking op afgekeurde militairen — wordt meer-
•bedoelde aanteekening nimmer gesteld”.

BATAVIA, den 8sten Maart 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

. Kau ter bijwerking worden uitgeknipt.

Van non-combattanten (magazijnmeesters, geweermakers, conducteurs, vuurwerkers en werklieden), van wie op de betrekkelijke dienstexpiratiestaten is bekend gesteld dat zij het leger wenschen te verlaten, moet, voor het geval op hunne wederaanneming in den laatst door hen bekleeden graad en betrekking *bijzonder* prijs wordt gesteld, daarvan in de rubriek: »Consideratiën en advies van den betrokken korps-commandant' *uitdrukkelijk* melding worden gemaakt. Van hen, die men *niet* terug wensch, moet dus ook *niets* vermeld worden.

Worden de dienstexpiratiestaten ingediend door tusschenkomst van de autoriteiten, bedoeld in de kolom: »Toelichtingen" bij punt 4, op bladzijde 15 van voornoemde artillerie-order, dan geschiedt e. q. die aantekening door deze laatsten.

In de betrekkelijke gagemeentsvoordrachten — dit heeft alleen betrekking op afgekeurde militairen — wordt meerbedeelde aantekening nimmer gesteld.

Art. O. 1892, N°. 1.

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 2. HOEFBESLAG.

*Beschrijving van het — en voorschrift betreffende
de vervaardiging van hoefijzers en de bewerking
van den hoef.*

BIJLAGEN: twee teekeningen.

A. Beschrijving van het hoefbeslag.

Het hoefbeslag bestaat uit:

1. Hoefijzers.
2. Hoefnagels.
1. *Hoefijzers.*

Men onderscheidt de hoefijzers in voor- en achterijzers, en elk dezer soorten weder in rechter- en linkerijzers. De eersten zijn van elkander te onderscheiden door den vorm; een achterijzer is nl. in den toon spitsler dan een voorijzer.

De rechter- en linkerijzers zijn van elkander te onderscheiden door de meerdere buiging van den rechter respectievelijk van den linker tak; d. i. dus van den buitentak.

Plaat I (figuur 1 en 2) stelt voor een rechter voorijzer voor een paard en plaat II (figuur 1 en 2) een zelfde ijzer voor een muilrier.

Aan een hoefijzer onderscheidt men de volgende deelen:

(zie de hiervoren genoemde figuren van beide platen):

van *a* tot *b* het toongedeelte, van *b* tot *d* den buitentak, van *b* tot *c* den binnentak.

Elke tak wordt verdeeld in:

van *b* tot *c* het zijgedeelte,

van *c* tot *d* } het verzengedeelte of drachteinde.
 van *c* tot *e* }

Op beide platen geeft figuur 1 de onder- of grondvlakte te zien, met:

f. de rits,

g. de nagelgaten

en figuur 2 de boven- of hoofvlakte met:

h. de draagvlakte,

i. de afhellende vlakke.

Eischen waaraan het hoefijzer moet voldoen.

Het hoefijzer moet zuiver naar den vorm van den hoef gemaakt zijn, den geheelen draagrand van den hoornwand bedekken en eenige millimeters achter den draagrand uitsteken.

De breedte van het ijzer regelt zich naar de dikte van den draagrand en moet tweemaal deze dikte bedragen.

Aangezien de draagrand van den hoef naar de verzenen in dikte afneemt, mag het ijzer naar achteren toe $\frac{1}{4}$ in breedte verminderen; niettemin moet de draagrand over zijne volle breedte ondersteund worden.

Het ijzer moet aan den buitenrand overal even dik — en wel 5 à 6 millimeters — zijn.

De draagvlakte moet zoo breed zijn, dat de draagrand van den hoornwand en de witte lijn volkomen bedekt zijn. Zij is tot aan de laatste nagelgaten overal even breed; van daar moet de draagvlakte zich met het oog op de beweging van de drachtwanden en om de steunsels op het ijzer te doen dragen, langzamerhand verbreed en voor de uiteinden der takken de geheele breedte van het ijzer innemen.

De afhellende vlakke moet naar de gesteldheid van de zool min of meer schuin bijgesmeed worden: zij behoort van de draagvlakte duidelijk afgescheiden te zijn en dient om bij de beweging van den hoef elke drukking van het overige gedeelte van de zool te voorkomen.

De grondvlakte is voorzien van eene sleuf, rits geheeten, welke zoodanig dient te zijn aangebracht, dat zij juist tegenover de witte lijn van den hoornwand ligt; door haar komen de nagelgaten op de juiste plaats; zij moet volkomen de gedaante hebben van den nagelkop, opdat de koppen der ingeslagen nagels behoorlijk in de rits sluiten en niet buiten de grondvlakte uitsteken.

Op den bodem van de rits wordt met den doorslag een nagelgat gestampt, dat den vorm moet bezitten van den hals van den nagel. De rits loopt aan den toon niet door; evenmin tot aan de einden der takken. (Zie figuur 1 van beide platen).

De hoefijzers zijn in normale gevallen voor de paarden voorzien van 5 (zie plaat I, figuur 1 en 2) en voor de muil-dieren van 4 nagelgaten (zie plaat II, figuur 1 en 2).

Bij ijzers met 5 gaten komen 2 daarvan in den binnen — en 3 in den buitentak van het ijzer, tenzij een defect in den hoornwand het inslaan van 3 nagels binnen en 2 buiten verkieselijk maakt.

Wat de plaatsing van de nagelgaten betreft, zoo moeten deze in de voorste helft van het ijzer gestampt worden en wel zoodanig dat in den buitentak het laatste nagelgat op het midden, doch in den binnentak een halve centimeter meer naar den toon is aangebracht: op deze wijze wordt de uitzetting in het achterste gedeelte van den hoef door geen der nagels gehinderd.

Bij de achterijzers kunnen de nagelgaten iets meer naar achteren dan bij de voorijzers geplaatst worden.

Is de rits niet goed gemaakt, is zij te dicht bij den buitenrand, dan worden de gaten te mager gestampt en geven zij aanleiding tot splijting van den hoornwand; in het tegenovergesteld geval worden zij te vet gestampt en begunstigen dan het vernagelen.

De nagelgaten worden verdeeld in: toon- en zijnagelgaten.

De afstand van de toonnagelgaten moet bij een voorijzer voor een paard $1\frac{1}{2}$ maal, voor een muildier 2 maal en bij een achterijzer 2 maal de breedte van het ijzer aan den toon bedragen.

Het verloop der nagelgaten door het ijzer moet zich richten naar den stand van den hoornwand: daarom moeten de gaten in den toon schuin naar binnen en die aan de zijden minder schuin gestampt worden.

In het toongedeelte van het ijzer wordt aan den buitenrand eene lip aangebracht, die aan de basis stevig, naar boven rond bijlopend, dun en niet groot moet worden uitgesmeed.

De lip moet sterk genoeg zijn, om, zonder af te breken, met lichte hamerslagen gemakkelijk tegen den hoornwand van den hoef te kunnen worden aangeslagen.

Voorts moet aan een goed voorijzer een opzet aanwezig zijn.

Onder opzet verstaat men de opwaartsche buiging in den toon.

De draagrånd van den hoornwand van een' voorhoef bezit nl. eene matige opwaartsche buiging in den toon; zal het ijzer dus een getrouwe afdruk, eene juiste verlenging van den hoornwand zijn, dan moet het eveneens deze buiging en wel in gelijke mate bezitten.

Die opzet mag niet meer bedragen dan de dikte van het ijzer en moet beginnen aan het middelste nagelgat in den buitentak.

2. Hoefnagels.

De hoefnagels (zie figuur 3 van beide platen) zijn uit goed, taai ijzer vervaardigd, slank en wigvormig en hebben eene lengte van 4 tot 5 centimeter.

Aan den nagel onderscheidt men den kop (k) en de kling (l), waaraan de punt (m).

De kop, hoog 5 millimeter, is vierhoekig piramidaal, terwijl de zijvlakken gelijdelijk in die van de kling overgaan; de breede zijvlakken staan onder verschillende hellingen op het bovenvlak.

Het platte bovenvlak is een rechthoek, lang 7 millimeter en breed 5 millimeter.

De kling is onder den kop breed 4 millimeter en dik 2 millimeter en bij den overgang in de punt breed 2 millimeter en dik 1 millimeter.

De punt is ongeveer 8 millimeter lang.

Voor het gebruik wordt de nagel gericht en gezwikt.

B. Vervaardiging van het hoefijzer.

Het hoefijzer wordt vervaardigd uit goed taai staafijzer.

Men gebruikt hiertoe IJzer. Staaf-Plat. b. 0.020 d. 0.010.

Het smeden van het ijzer behoort zoo vlyg te geschieden, dat het in twee hitten ruw is afgewerkt. De smid moet zich oefenen op het oog te schatten welke grootte en welken vorm aan het ijzer dienen gegeven te worden.

Hij hakt van het staafijzer een stuk af, voldoende lang om er een ijzer uit te kunnen vervaardigen.

Van uit het midden wordt het op maat afgehakte ijzer nu aan beide einden uitgewerkt.

Daartoe wordt een der helften van het ijzer tusschen de smetang N°. 3 Kl. genomen en de andere helft gehit tot wit gloeihitte, waarna deze helft met een hamer Hand N^o. Kl. uitgerekt wordt, d. w. z. aan het ijzer wordt de vereischte breedte en dikte gegeven; te gelijker tijd wordt de afhellende vlakke gesmeed.

Daarna buigt men deze helft van het ijzer naar den vorm van den hoof; vervolgens wordt de andere helft van het ijzer eveneens uitgerekt en omgebogen.

Het ijzer wordt daarna rood gloeiend genaakt en met behulp van ritsbeitel en handhamer de rits gestampt. Met den doorslag L. worden daarna de nagelgaten gestampt.

Het ijzer wordt nu in den toon nogmaals tot roodgloeihitte verwarmd, waarna daaraan de opzet gegeven en de lip uitgesmeed wordt. Ten slotte ondergaat het ijzer in kouden toestand nog eenige nabewerkingen, bestaande in: het bijronden van binnen- en buitenrand op den speerhaak van het aanbeeld N°. 5 Kl., het vlak en recht hameren van draagvlakte en afhellende vlakte, en het nastampen van de nagelgaten met den korten doorslag.

C. Bewerking van den hoof.

De bewerking van den hoof bestaat in het inkorten van den draagrand omdat de beslagen hoof groeit zonder af te slijten.

Van den draagrand moet zooveel worden afgenomen, dat hij gelijk komt met de verbinding van de zool.

Steeds moet worden gestreefd naar vlak neerzetten van den voet. Na het inkorten en vlak raspen van den draagrand plaatst de smid het paard vierkant op een zeer effen bodem, om zich te vergewissen of de hoof gelijkmatig wordt belast.

Van de steunsels mag slechts zooveel worden afgenomen, dat zij in hetzelfde vlak van den draagrand komen te liggen.

De zool mag niet worden besneden; alleen mag het doode hoorn — kenbaar aan de kleur en broosheid — met de hoefwaling worden uitgelicht.

De straal mag nimmer worden besneden.

De draagrand der dracht- en zijwanden moet volkomen vlak, die van het toongedeelte naar boven gewelfd zijn, ten behoeve van den opzet.

Nadat de hoof is besneden, worden de uitwendige scherpe kanten van den draagrand door loodrechte streken met de rasp weggenomen en de draagvlakte van den hoof effen gemaakt.

De buitenzijde van den hoornwand mag niet worden geraspt of gevijld.

Het is den hoefsmiden verboden de hoeven na het beslag met eenig smeer te bestrijken.

BATAVIA, den 51sten Maart 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

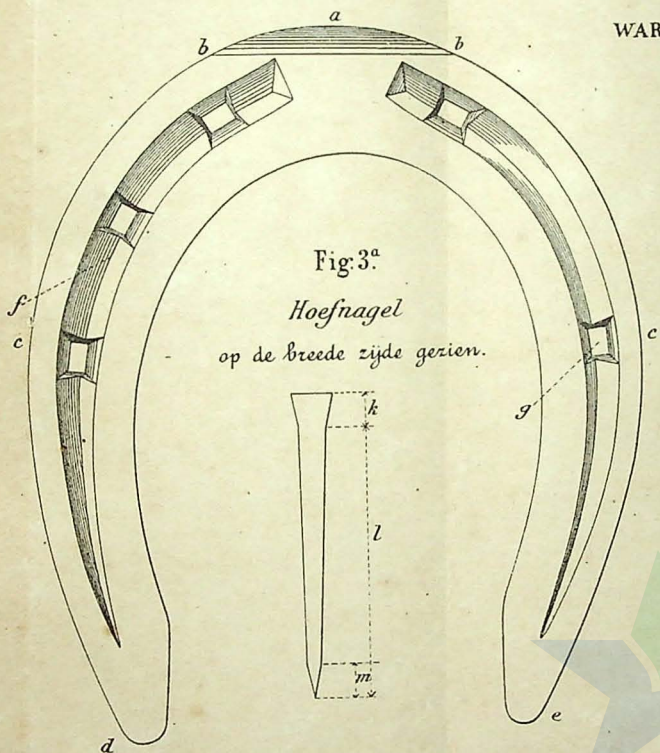

Fig. 1.

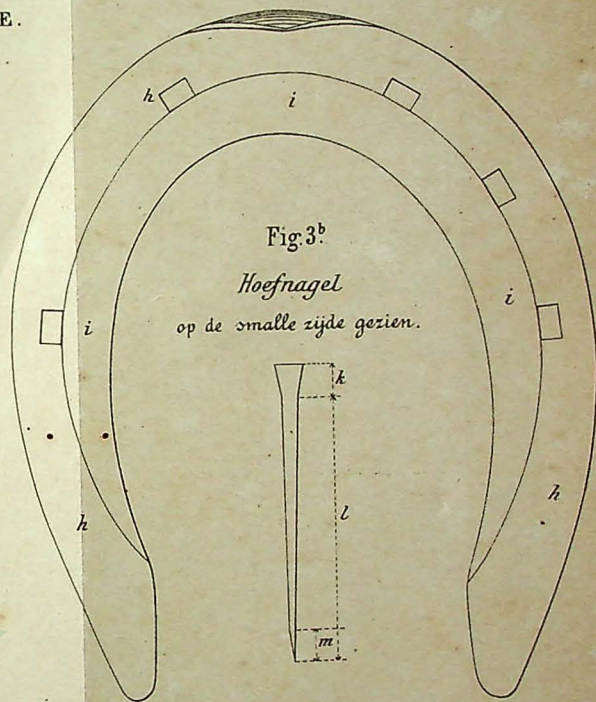
Rechter voorrijzer
van onderen gezien.

WARE GROOTTE.

Fig. 2.

Rechter voorrijzer
van boven gezien.

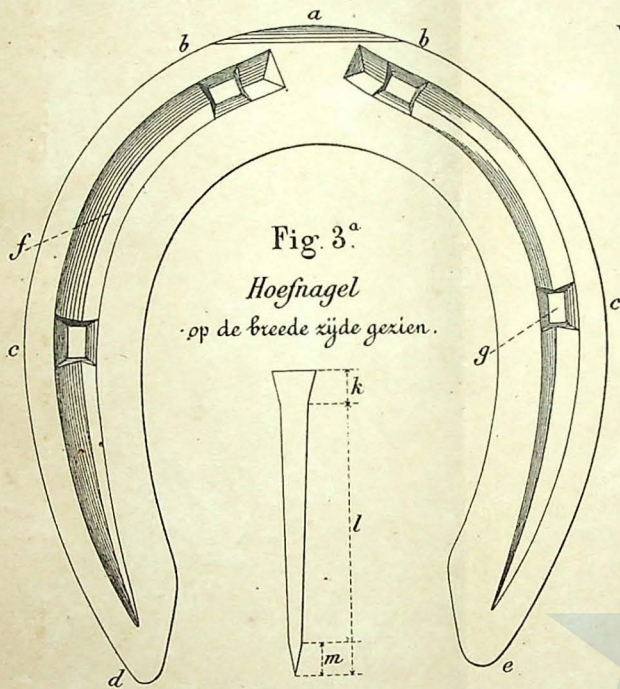
Lembaga Kebudayaan Indonesia
"Bataviaasch Genootschap
van Kunsten en Wetenschappen"

Lembaga Kebudayaan Indonesia
"Bataviaasch Genootschap
van Kunsten en Wetenschappen"

Fig. 1.

Rechter voorijzer
van onderen gezien.

WARE GROOTTE

Fig. 2.

Rechter voorijzer
van boven gezien.

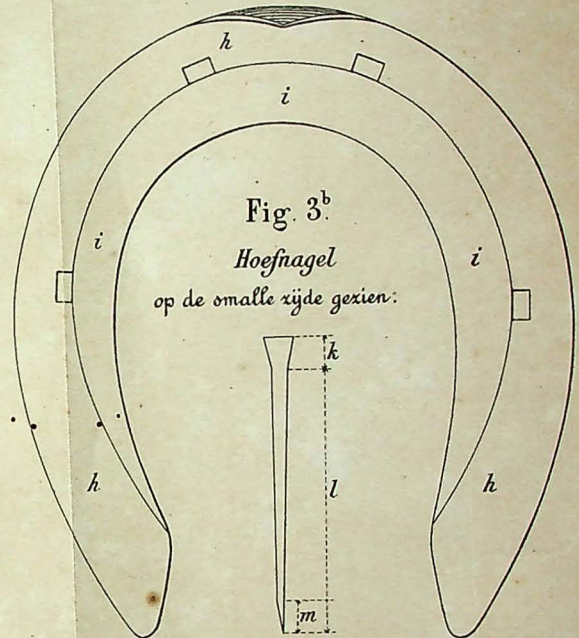

Fig. 3^a.

Hoefnagel
op de breede zijde gezien.

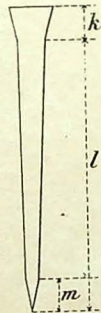
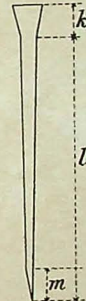

Fig. 3^b.

Hoefnagel
op de omalle zijde gezien.

Malayisch Genootschap
van Kunsten en Wetenschappen

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 3.

- 1^e. *De aanwijzing omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7 cM. A. Berg, de daarbij behoorende projectielen en munitie, en voor zooveel noodig van het overige materieel eener bergbatterij van 7 cM. A.*
- 2^e. *De beschrijving en gebruiksaanwijzing der visiteerinstrumenten tot 7 cM. A. Veld en Berg.*
- 3^e. *Het reglement op de exercitiën der Vesting-Artillerie in Nederlandsch Oost Indië. Eerste gedeelte. Het batterij geschut. Gladde vuurmonden.*
- 4^e. *Het reglement op de exercitiën der Vesting-Artillerie in Nederlandsch Oost Indië. Derde gedeelte. Beweging van lasten.
Distributie van —.*

• Aan het wapen wordt medegedeeld dat bovengenoemde voorschriften en reglementen bij Algemeene order N°. 21 van dit jaar zijn gearresteerd en ingevoerd, terwijl de distributie daarvan zal plaats hebben als hieronder is aangegeven:

- 1^e. Van de aanwijzing als voor het in de Artillerie order N°. 11 van 1891 vermeld reglement is bepaald;
- 2^e. Van de beschrijving en gebruiksaanwijzing der visiteerinstrumenten zal geene verstrekking plaats hebben aan het kader en de kaderschool der Veld- en Bergartillerie, terwijl de distributie overigens zal plaats hebben op de wijze als in punt 1 hierboven is omschreven:

- 3°. Van de beide in hoofde dezer genoemde reglementen ais voor het in de Artillerie order N°. 23 van 1888 vermeld reglement is bepaald, met dien verstande echter, dat in stede van 10, 60 exemplaren aan de kaderschool der Vesting-Artillerie zullen worden verstrekt.

BATAVIA, den 21sten April 1891.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

ORDERS
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 4. ARTILLERIE-WERKLIEDEN.

Bepalingen betreffende de gedetacheerde —.

Voor de van de compagnie artillerie-werklieden bij de verschillende compagniën artillerie gedetacheerde artillerie-werklieden, worden de volgende bepalingen ter opvolging voorgeschreven:

1. De bij de batterijen aanwezige artillerie-werklieden zijn, zoodra zij voldoende geoefend zijn, vrij van alle exercitiën, behalve van de batterijschool en van die exercitiën of inspectiën, waaraan de batterij in haar geheel deelneemt, behoudens die gevallen, waarin vrijstelling in het belang van 's lands dienst wenschelijk is.

De bij de magazijnen van oorlog werkzaam gestelde artillerie-werklieden zijn vrij van alle exercitiën.

2. De werktijd bij de batterijen is in den regel van 6 tot 10 uur vóórmiddags en van 11 uur vóórmiddags tot 3½ uur namiddags.

De werktijd bij de magazijnen van oorlog vangt aan met het openen en eindigt met het sluiten der inrichtingen, behoudens eene rust van 10 tot 11 uur des vóórmiddags.

3. De smeden bij de batterijen zijn verplicht in de werkuren de dienst-rijpaarden van artillerie-officieren te beslaan, voor het geval daarvoor buiten die uren geen tijd mocht wezen.

Voor dit beslag mag geen gebruik worden gemaakt van ijzer uit 's lands voorraad.

4. Bij gebrek aan werk voor den lande kan den artillerie-werklieden vergund worden in hun atelier particulier werk te verrichten.

Werk ten behoeve van officieren van het wapen heeft dan den voorrang.

5. Geen artillerie-werkman mag particulier werk onder handen nemen dan waarvoor hem door den officier belast met het materieel der batterij, door den officier, belast met het toezicht op de ateliers of wel door den beheerder van het magazijn van oorlog, met voorkennis van den commandeerenden officier, vergunning is verleend.

6. Wanneer er niets te repareren valt, *moeten* de artillerie-commandanten door de artillerie-werklieden in hun commandement zoodanige goederen laten aanmaken, welke van elders zouden moeten worden geëischt, waarvan de aanmaak niet tijdrovend is en waarbij het niet op de stipte nauwkeurigheid in afmetingen aankomt.

7. Wanneer door ziekte als anderszins op plaatsen waar meer dan ééne batterij aanwezig is, een der artillerie-werklieden komt te ontbreken, zal de werkman der andere batterij in de werkuren zooveel mogelijk het werk der beide batterijen verrichten tot dat de vacature wederom vervuld is, zonder daardoor recht te krijgen op meerdere betaling, dan hij bij de compagnie waarbij hij gedetacheerd is, reeds geniet.

Bij overwerken wordt op de gedetacheerde artillerie-werklieden toegepast het daaromtrent bepaalde bij het militair tarief n°. 46b. Zij worden voor dit werk administratief uitgetrokken bij de batterij waartoe zij behooren.

8. Bij het in subsistentie overgaan (detacheeren) van artillerie-werklieden van de compagnie artillerie-werklieden, naar eene der compagnieën artillerie, wordt door den directeur van den artillerie-constructiewinkel aan den nieuwen korps-commandant, behalve de gewone overgangsstukken een afschrift van het extract-stamboek van de betrokken artillerie-werklieden gezonden.

9. De afschriften der extracten stamboek van de gedetacheerde artillerie-werklieden, welke door de commandanten der compagnieën naar het hoofdbureau van het wapen ter collationeering worden opgezonden, worden bij bevonden verschillen den directeur van den artillerie-constructiewinkel ter kennisneming en verdere doorzending toegezonden.

10. Op den 1sten van elk kwartaal wordt door de artillerie-commandanten en den commandant der veld- en bergbatterijen op Java aan den directeur van den artillerie-constructiewinkel gezonden eene opgave van de in het afgelopen kwartaal aan

de gedetacheerde artillerie-werklieden onder hunne bevelen opgelegde straffen, met bekendstelling tevens of zij, door ijver en geschiktheid voor hun ambacht, bij voorkomende vacature in verband met de aanspraken van anderen, in aanmerking kunnen komen voor aanstelling tot eene hoogere klasse van werklieden.

11. De aan den chef van het wapen der artillerie in te dienen voordrachtstaten tot aanstelling tot eene hoogere klasse van gedetacheerde artillerie-werklieden, worden in tweevoud door den directeur van den artillerie-constructiewinkel door tusschenkomst van den betrokken artillerie-commandant of van den commandant der veld- en bergbatterijen op *Java* aangeboden, waarbij laatstgenoemde autoriteiten op die staten kort en duidelijk adviseeren met het oog op het gedrag, de c. q. later ondergane straffen en vooral met het oog op de geschiktheid als werkman.

12. In beginsel is aangenomen dat de artillerie-werklieden (*) bij eindiging van hun loopend dienstverband, desverkiezende steeds tot een onbeperkt reëngagement moeten worden toegelaten.

Is het gedrag van een artillerie-werkman echter van dien aard, dat eene beperking in zijn reëngagement moet worden voorgesteld, dan behoort hij reeds dadelijk voor ontslag als zoodanig te worden voorgedragen.

15. Met betrekking tot de krijgswetten verkeereren de gedetacheerde artillerie-werklieden in denzelfden toestand als een soldaat; zij kunnen evenwel niet in de 2^e klasse van militaire discipline geplaatst worden.

Is hun gedrag van dien aard, dat zij weldra voor eene plaatsing in die klasse in aanmerking zouden moeten komen, dan worden zij tot ontslag als artillerie-werkman en overplaatsing bij het personeel of bij het wapen waarvan zij herkomstig zijn, voorgedragen.

14. Alle voordrachten tot ontslag als artillerie-werkman, betreffende de gedetacheerde artillerie-werklieden worden — bij staat in tweevoud — door tusschenkomst van den directeur van den artillerie-constructiewinkel aan den chef van het wapen ingediend.

(*) Hieronder ook begrepen degenen, die bij de compagnie artillerie-werklieden present zijn.

15. De commandanten der compagnieën, waarbij artillerie-werklieden gedetacheerd zijn, dienen op den 1sten van elke maand aan den commandant der compagnie artillerie-werklieden in, eene opgave van alle overplaatsingen en andere mutatiën, welke op het stamboek der gedetacheerde artillerie-werklieden betrekking hebben.

Hebben geene overplaatsingen plaats gehad, of zijn er geene andere mutatiën geweest, dan wordt de opgave met „Geene” ingevuld.

16. De artillerie-werklieden (*) dragen op de halve lengte van den linker bovenarm een onderscheidingsteeken van rood laken, en wel:

de smeden, metaaldraaiers, koper- en blikslagers en ijzergieters: een moker met tang gekruist;

de zadelmakers: een haam;

de timmerlieden, wagenmakers, houtdraaiers en kuiters: een zaag met bijl gekruist:

de ververs: een glazenmakershamer met penseel gekruist:

de tot de compagnie artillerie-werklieden behorende vuurwerkers van de pyrotechnische werkplaats te Soerabaia: eene vlammeende granaat.

17. De verstrekking der ambachts- en onderscheidings-teekenen is geregeld bij het militair tarief n°. 24.

18. De compagniesletter voor de compagnie artillerie-werklieden is eene „C W”.

Door deze order vervallen de orders voor de artillerie van 1879, n°. 28 en van 1885, n°. 11.

N°. 5. CONDUITE-STATEN.

Opmaking en inzending van —.

BIJLAGE: een model.

A. OPMAKING.

1. De condite-staten worden opgemaakt volgens het bij deze order gevoegd model.

(*) Hieronder ook begrepen degenen, die bij de compagnie artillerie-werklieden present zijn.

2. Op die staten worden vermeld het Europeesch en Inlandsch kader benevens de schrijvers (zoowel militaire als burgerlijke).

3. De commandanten der compagnieën en detachementen zijn verantwoordelijk voor de juiste beoordeeling van hun onderhebbend personeel.

De beoordeeling der schrijvers geschiedt door den betrokken bureau-chef; die der conducteurs en vuurwerkers door den artillerie-commandant, c. q. na verkregen inlichtingen respectievelijk van den officier, belast met het toezicht op de ateliers of van den beheerder van het magazijn van oorlog.

Voor zooveel een korps-commandant zich niet kan vereenigen met eene door den compagnies- of detachements-commandant uitgebrachte beoordeeling, behoort hij daarvan boven zijn visum op den conduite staat melding te maken.

4. Bij het toekennen aan het artillerie-kader van de geschiktheid voor eene plaatsing bij het korps pupillen te *Gombong* -- welk kader blijkens § 127 van de »Formatie van het leger in *Nederlandsch-Indië*» (algemeene order van 1890, n°. 52) bestemd is om bij de compagnieën van genoemd korps dienst te doen --, behoort alleen rekening te worden gehouden met de eischen, vastgesteld in de algemeene order van 1889, n°. 82, § 2, punt 5, sub *b*, zooals deze § is gewijzigd bij algemeene order van 1890, n°. 77.

5. Extracten strafboek worden alleen overgelegd van degenen, die voor het eerst voor de betrekking van conducteur of voor eene plaatsing bij het korps pupillen te *Gombong* geschikt worden geoordeeld.

6. Conducteurs en onderofficieren-vuurwerker komen niet meer voor den graad van adjudant-onderofficier dienstdoend officier in aanmerking.

7. Bij de schrijvers, die met goed gevolg het examen voor den hooger graad of de hogere klasse hebben afgelegd en de conducteurs der 2° en 3° klasse, alsook voor zooveel nodig bij het gegradueerde personeel van de pyrotechnische werkplaats en van de buskruitmolens, wordt in de kolom »Toelichtingen» melding gemaakt of zij al dan niet bevordering verdienen.

8. Van het ten opzichte van de schrijvers op te maken proces-verbaal van examinatie (Algemeene orders van 1873,

n°. 46 en 1877, n°. 12) wordt een exemplaar, afschrift of extract, zonder geleidend schrijven aan het hoofdbureau van het wapen ingediend, nadat daarop door den korps-commandant boven zijn visum is bekend gesteld of de belanghebbende bij gunstig afgelegd examen, al dan niet bevordering verdient.

Tevens wordt betreffende de burgerlijke schrijvers bij voornoemd proces-verbaal eene schriftelijke verklaring overgelegd, bevattende de mededeeling of zij al dan niet genegen zijn om bij eventueele bevordering naar elders te worden overgeplaatst.

Alvorens deze verklaring — welke alleen bij gunstig afgelegd examen behoeft overgelegd te worden —, van den betrokkene af te vragen, behoort hem te worden bekend gemaakt dat, wanneer hij niet tot zoodanige overplaatsing genegen is, hij niet voor bevordering in aanmerking kan komen.

9. Bij militairen (vreemdelingen) wier antecedenten niet bekend zijn, moet in de kolom »Toelichtingen» worden bekend gesteld of zij al dan niet een onderzoek naar hunne antecedenten wenschen ingesteld te zien. In het bevestigend geval behoort dan onmiddellijk te worden gehandeld overeenkomstig het voorgeschrevene in de algemeene order van 1885, n°. 45.

10. Wanneer iemand, die voor hooger grad of betrekking aanbevolen is, dan wel voor eene plaatsing bij het korps pupillen te *Gombong* geschikt geoordeeld wordt, zich zoodanig misdraagt dat hij daarvoor niet meer in aanmerking mag komen, dan moet daarvan onmiddellijk door den betrokken korps-commandant, c. q. onder overlegging van het betrekkelijk extract-strafboek, bij missive aan den chef van het wapen worden gerapporteerd met voorstel ter zake (*).

11. Bij overplaatsing van een op den conduite-staat vermeld persoon wordt een extract van dien staat, bij de overgangstukken gevoegd.

B. INZENDING.

12. De conduite-staten worden in tweevoud op den 2^{den} Januari van elk jaar door de sub 3, eerste alinea hiervoren bedoelde commandanten aan de betrokken korps-commandanten ingediend: laatstgenoemden zenden daarvan een exemplaar,

(*) Het vorenstaande is ook van toepassing op ongegradeerde militairen die, wegens gebrek aan vacature voor den grad van korporaal, op het aanbevelingsregister zijn geplaatst.

c. q. voorzien van de sub 3, laatste alinea, bedoelde aantekeningen, bij het jaarlijks periodiek (artillerieorder n°. 4 van 1891) naar het hoofdbureau.

De conduite-staat betreffende het gegradueerde personeel en de schrijvers van de pyrotechnische werkplaats en van de beide buskruitmolens wordt door den directeur van genoemde werkplaats ingediend.

Door deze order vervallen de orders voor de artillerie van 1885, n°. 14 en n°. 18, en van 1888, n°. 14, punt *c*, benevens de aanschrijvingen van den chef van het wapen der artillerie, afdeling personeel, dd. 27 Maart 1890, n°. 1809/12, dd. 11 Juni 1890, n°. 3412/12 en dd. 15 Juni 1891, n°. 3251/46.

Korps N ^o . (1)	N A M E N EN alg. stamb. N ^o . (2)	Graden (betrekkingen) en landaarden. (3)	1 ^e . De atecedenten bekend? 2 ^o . Zoo ja, leveren zij dan een beletsel op om beoordeelde te eeniger tijd in aan- merking te brengen voor eene betrekking van vertrouwen? (4)	Het la- beoord- bij & ..... (5)
120	A. 2501	Adjdt. ond. off. dd. officier. Nederlander.	— —	9 ^e
100	B. 31021	Adjdt. ond. off. opziener. Duitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	P. W
340	C. 891	Sergeant-majoor. Kreool.	— —	2 ^e
51	D. 330	Serg ^t . majr. onderop- ziener. Zwitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	P. W
921	E. 99821	Sergeant majoor. Duitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	15 ^e
898	F. 9091	Eur. sergeant. Nederlander.	— —	21 ^e
5321	G. 80234	Eur. sergeant. Belg.	1 ^e . Neen. —	6 ^e
606	H. 990	Eur. sergeant. Kleurling.	— —	13 ^e
509	I. 66912	Eur. sergeant. Nederlander.	— —	7 ^e

KORTE en DUIDELIJKE beoordeeling. (6)	Geschikt geoordeeld voor: (7)	Belangheb- bende wensch in aanmerking te komen voor: (8)	TOELICHTINGEN. (9)
zeer goed. Een degelijke officier. Geschikt om als officer - detachements - comman- dant te treden.	—	—	Is geplaatst op het aanbe- velingsregister voor mili- tair ambtenaar.
redelijk. Betoont veel dienst- Theoretische en praktische kwaliteiten: zeer voldoende.	—	—	
slecht. Werkt accuraat tijds. Is bekend met de strategische bepalingen. Onder- drukkende krijgsgedachte slecht.	—	—	
goed. Betoont veel dienst- Theoretische en praktische kwaliteiten: zeer voldoende.	Adjutant- onderofficier opziener.	—	Verdiens bevordering.
zeer goed. Een zeer flink officier.	Conducteur.	Conducteur.	Is bekend met de bepaling, vervat in punt 2 der artillerie order n ^o . 5 van 1891, zooals dat punt is gewijzigd bij de artillerie order n ^o . 6 van 1892.
goed. Betoont voldoende kwaliteiten. Is goed ruiter en officier.	—	—	
slecht. Betoont weinig kwaliteiten en maakt zich nu en dan aansprakelijk aan dronken- schappen mankeeren.	—	—	Wenschte geen onderzoek naar zijne antecedenten ingesteld te zien.
zeer goed. Een bruikbaar officier.	Adjut. ond. officier, dd. officier, con- ducteur, en het pupillenkorps.	Adjutant- onderofficier dd. officier.	Is geplaatst op het aanbe- velingsregister voor adju- dant-onderofficier.
goed. Betoont veel dienst- kwaliteiten goed bekend met de voorschriften en dienstvoorschriften.	Conducteur sergeant-onder- instructeur en het pupillenkorps.	—	

Korps N ^o .	N A M E N EN alg. Stamb. N ^o .	Graden (betrekkingen) en landaarden.	1 ^e . De atcedenten bekend? 2 ^e . Zoo ja, leveren zij dan een beletsel op om beoordeelde te eeniger tijd in aan- merking te brengen voor eene betrekking van vertrouwen?	Het beoor- bij .....
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
101	K. 2031	Eur. sergeant onder- instructeur. Duitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	13
1012	L. 234	Fourier. Nederlander.	—	2
55	M. 567	Eur. korporaal. Duitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	13
620	N. 9871	Eur. korporaal. Kleurling.	— —	8 (deta)
99	O. 9083	Eur. korporaal. Kreool.	—	1
200	P. 10111	Eur. korporaal vuur- werker. Nederlander.	—	P.
205	Q. 4414	Inl. sergeant. —	— —	13
199	R. 543	Inl. korporaal.	—	9
55	S. 6696	Conducteur 1 ^{ste} klasse. Duitscher.	1 ^e . Ja. 2 ^e . Neen.	7
109	T. 9011	Conducteur 3 ^{de} klasse. Nederlander.	1 ^e . Neen. —	1 (st)
973	U. 3668	Sergt. majoor-vuur- werker. Duitscher.	1 ^e . Neen. —	1

<p>WETEN EN DUIDELIJKE beoordeeling.</p> <p>(6)</p>	<p>Geschikt geoordeeld voor :</p> <p>(7)</p>	<p>Belangheb- bende wensch in aanmerking te komen voor :</p> <p>(8)</p>	<p>TOELICHTINGEN.</p> <p>(9)</p>
<p>zeer goed. Betoont dienst- Is een goed onderofficier.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Voldoet zeer goed als onder- instructeur.</p>
<p>redelijk. Betoont weinig ijver. Bezit weinig kennis administratieve bepalingen.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>
<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Bekleedt dezen graad nog te kort om beoordeeld te worden.</p>
<p>slecht. Is meermalen zoon als buiten dienst be- ern. Betoont weinig dienst-</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>
<p>goed. Betoont veel dienst- aan zijn gezag goed hand-</p>	<p>Het pupillen- korps.</p>	<p>—</p>	<p>Is geplaatst op het aanbe- velingsregister voor ser- geant.</p>
<p>zeer goed. Betoont veel ijver. Theoretische en prac- kundigheden: voldoende.</p>	<p>Sergeant- onderopziener.</p>	<p>—</p>	<p>Verdiens bevordering.</p>
<p>slecht. Betoont weinig ijver.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>—</p>
<p>goed. Betoont veel dienst- Beloofst een goed instruc- oor de recruten te worden.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Is geplaatst op het aanbe- velingsregister voor ser- geant.</p>
<p>zeer goed. Betoont dienst- Een zeer geschikt con- r...</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Is geplaatst op het aanbe- velingsregister voor maga- zijnmeester 4^e kl.</p>
<p>goed. Betoont veel dienst- Is nog niet voldoende op ogte van den dienst in de ijmen van oorlog en werk- ena.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Verdiens nog geene bevor- dering.</p>
<p>redelijk. Betoont voldoende ijver. Een handig vuur- t.</p>	<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Het onderzoek naar zijne antecedenten is in behan- deling.</p>

Korps N ^o .	N A M E N EN alg. Stamb. N ^o .	Graden (betrekkingen) en landaarden.	1 ^e . De atecedenten bekend? 2 ^e . Zoo ja, leveren zij dan een beletsel op om beoordeelde te eeniger tijd in aan- merking te brengen voor eene betrekking van vertrouwen?	Hes beo L ....
(1)	(2)	(3)	(4)	
331	V. 43219	Sergt, majoor schrijver. Belg.	1 ^e . Neen. —	
93	W. 1099	Soldaat-schrijver. Kleurling.	— —	
	X.	Burgerlijk schrijver 3 ^e kl. Kleurling.	—	

KORTE en DUIDELIJKE beoordeeling. (6)	Geschikt geoordeeld voor: (7)	Belangheb- bende wenscht in aanmerking te komen voor: (8)	TOELICHTINGEN. (9)
goed. Betoont dienstijver. vlug en netjes.	—	—	Verdient bevordering. Werkzaam bij den artillerie- commandt.; belast met de expeditie. Wenscht geen onderzoek naar zijne ante- cedenten ingesteld te zien.
slecht. Betoont weinig ijver. Is herhaaldelijk gestraft aankeeren op 't bureau.	—	—	Verdient geene bevordering.
goed. Betoont dienstijver.			Werkzaam bij den beheerder van het magazijn van oorlog.

N°. 6. PERIODIEKE STUKKEN.

Opgave van in te dienen —.

CONDUCTEURS.

Bepalingen betreffende: benoeming, bevordering, terugstelling en bestemming van — der artillerie.

Wijziging en aanvulling van de orders voor de artillerie van 1891, n°. 4 en 5.

De in hoofde dezès genoemde artillerie-orders worden als volgt gewijzigd en aangevuld:

a. Artillerie-order n°. 4 van 1891.

Het voorkomende in den staat bij:

A.	Zesmaandelijks.	Volnummer	1.
B.	id.	id.	1.
D.	id.	id.	1.
en E.	id.	id.	1 en 2.

te vervangen door:

»Geene»,

te vermelden in de rubiek; »Benaming der stukken», terwijl in verband daarmee het model n°. 26 komt te vervallen.

Voorts behoort onder elk der hoofden A, B, D en E bij »Jaarlijks» aan het slot te worden bijgevoegd:

(A) 5.	Conduite-staat betreffende het gegradueerde personeel en de schrijvers.	Een.	Zie de order voor de artillerie van 1892, n ^o . 5.
(B) 6.			
(D) 4.			
(E) 5.			

b. Artillerie-order n°. 5 van 1891.

Waar in punt 1 gesproken wordt van »instructie-staten» moet hiervoor in de plaats gelezen worden: »conduite-staten».

Punt 2 moet als volgt worden gelezen:

»Eene benoeming van sergeant-majoor of van sergeant-majoor vuurwerker tot conducteur 3de klasse, gaat steeds gepaard met terugstelling van eerstbedoelden graad tot dien van sergeant.

»Als gevolg hiervan mogen in de jaarlijksche conduite-staten »(order voor de artillerie van 1892, n°. 5) alleen van diegenen »de kolommen 7 en 8 met »conducteur” worden ingevuld, »die tot zoodanige terugstelling genegen zijn en voorts aan »de sub *b*, *c* en *d* hiervoren gestelde voorwaarden voldoen.”

In punt 9 komen te vervallen »eenmaal” en »(zeer buitengewone gevallen uitgezonderd)”.

Het slot moet als volgt worden gelezen:

»Door deze order vervallen de orders voor de artillerie van »1879, n°. 29, van 1887, n°. 16 en van 1888, n°. 14, »punt *b*, benevens de aanschrijvingen van den chef van het »wapen der artillerie, afdeeling personeel, dd. 15 December »1876, n°. 8180/3 en dd. 23 Juni 1886, n°. 3007/3.”

BATAVIA, 15 Mei 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, including the words "PERPUSTAKAAN NASIONAL" and "REPUBLIC INDONESIA".

Kan ter bijwerking worden uitgeknipt.

2. Eene benoeming van sergeant-majoor of van sergeant-majoor vuurwerker tot conducteur 5de klasse gaat steeds gepaard met terugstelling van eerstbedoelden graad tot dien van sergeant.

Als gevolg hiervan mogen in de jaarlijksche conducte-staten (order voor de artillerie van 1892, n°. 5) alleen van diegenen de kolommen 7 en 8 met »conducteur» worden ingevuld, die tot zoodanige terugstelling genegen zijn en voorts aan de sub *b*, *c* en *d* hiervoren gestelde voorwaarden voldoen.

(Art. O. 1892, N°. 6.)

Door deze order vervallen de orders voor de artillerie van 1879, n°. 29, van 1887, n°. 16 en van 1888, n°. 14 punt *b*, benevens de aanschrijvingen van den chef van het wapen der artillerie, afdeeling personeel, dd. 13 December 1876, n°. 8180/3 en dd. 23 Juni 1886, n°. 3007/3.

(Art. O. 1892, n°. 6.)

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

...
 ...
 ...
 ...

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 7. GEWOON EN ADMINISTRATIEF KADER.

Voorschrift tot opleiding van —

De kundigheden voor de verschillende graden vereischt, zijn vervat in de bij deze order gevoegde programma's.

De opleiding der Europeesche en Inlandsche sergeanten en korporaa's heeft plaats bij de kaderscholen, op de wijze als bij de mits deze gearresteerde reglementen voor die scholen is bepaald.

Ten opzichte van de opleiding tot fourier, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier dienstdoend officier wordt het volgende bepaald:

1°. Om tot de graden van fourier, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier dienstdoend officier te worden bevorderd, wordt vereischt:

• dat de candidaten een goed gedrag, veel dienstijver en geschiktheid voor den gewenschten graad hebben, en met goed gevolg, het daarvoor vastgestelde examen hebben afgelegd;

daarenboven:

voor den graad van fourier:

dat zij minstens 6 maanden korporaal zijn geweest:

voor den graad van sergeant-majoor:

dat zij minstens 6 maanden fourier zijn geweest, of wel dat zij, sergeant zijnde, minstens 6 maanden fouriers-werkzaamheden hebben verricht;

voor den graad van adjudant-ondersofficier dienstdoend officier:

dat hunne antecedenten bekend en gunstig zijn.

dat zij minstens 6 maanden sergeant-majoor, dan wel minstens één jaar (*) sergeant of fourier geweest zijn. Bovendien moeten de sergeanten-majoor en de fouriers gedurende 6 maanden zooveel mogelijk de oefeningen en exercitiën van dat gedeelte van het wapen waarvoor zij examen wenschen te doen, hebben medegemaakt, waarbij de tijd dien zij c. q. als sergeant bij dat gedeelte gediend hebben, in rekening mag worden gebracht, indien het niet langer dan één jaar geleden is dat zij als zoodanig dienst deden.

- 2e. Fouriers kunnen aangesteld worden tot sergeant, en omgekeerd: deze aanstelling, die door den chef van het wapen moet geschieden, is geen bevordering. Evenwel wordt daarvoor geëischt, dat de candidaten met goed gevolg het voor den gewenschten graad voorgeschrevene examen hebben afgelegd.
- 3^e. Aan de vorming van het sub 1^e bedoelde kader moet door de korps-, compagnies- en detachementscommandanten bijzondere zorg worden besteed. Daartoe moeten zij de candidaten zooveel mogelijk in de gelegenheid stellen de diensten, exercitiën en oefeningen, waarvan sub 1^e sprake is, te verrichten en bij te wonen, hen, voor zoover dit met den goeden gang van den dienst is overeen te brengen, vrijstellen van andere diensten, exercitiën en oefeningen en hen ook overigens in het verkrijgen der vereischte kundigheden behulpzaam zijn.
- 4^e. Het examen voor de hiervoren bedoelde graden wordt afgenomen door eene commissie van, zoo mogelijk, twee officieren, waaronder de compagnies- of detachementscommandant. Ten opzichte der beoordeeling geldt hierbij hetgeen in de artikelen 12 der bij deze order behorende reglementen voor de kaderscholen is bepaald.

Na afloop van het examen maakt de commissie een proces-verbaal op volgens model L^r. A. De betrokken korpscommandant voegt een' expeditie van dit proces-verbaal bij den ten

(*) Waar hier, sub 1^e, gesproken wordt van vroegeren dienst, moeten daaronder steeds verstaan worden de diensten in de verschillende graden bewezen bij het wapen der artillerie in *Nederlandsch Oost-Indië*. De tijd doorgebracht in een hospitaal of voor den krijgsraad wordt daarbij niet in rekening gebracht.

opzichte der geslaagde candidaten op te maken voordrachtstaat tot bevordering. (artillerie order N°. 8 van 1892), welke aan den chef van het wapen wordt ingediend.

De aanstelling tot staffourier, adjudant-onderofficier bij den staf der veld- en bergbatterijen op *Java* en onderofficier-instructeur bij eene der kaderscholen, geschiedt door den chef van het wapen op voordracht van den betrokken korps-commandant, waarbij geen proces-verbaal van examinatie behoeft te worden overgelegd.

Deze onderofficieren kunnen, met uitzondering van den staffourier, toegelaten worden tot het examen voor adjudant-onderofficier dienstdoend officier met in achtneeming van hetgeen hiervoren sub 1^e is voorgeschreven.

Deze order treedt 1 Jannari 1893 in werking. Zij, die tot eene plaatsing op eene der kaderscholen worden voorgedragen om den op 2 Januari 1892 aanvangenden cursus te kunnen volgen, moeten voldoen aan de eischen opgenoemd in de bij deze order behorende reglementen voor de kaderscholen.

Voor plaatsing op de kaderscholen komen niet in aanmerking:

- 1^e. Zij die geen 6 maanden meer hebben te dienen, te rekenen van af den datum waarop de verzoekstaat gedagteekend is;
  - 2^e. Zij die, op eene der buitenbezittingen ingedeeld zijnde, aldaar nog geen jaar in garnizoen zijn.
-

Door deze order vervallen de orders voor de artillerie van 1879, N°. 10 en van 1888, N°. 14 het resteerend gedeelte, benevens de aanschrijving van den chef van het wapen der artillerie, afdeeling personeel dd. 5 December 1891, N°. 6494/16.

BATAVIA, den 10^{den} Juni 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

PROGRAMMA, van examen voor de graden van korporaal, sergeant, fourier, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier dienstdoend officier bij het wapen der artillerie.

A. BIJ DE VELD- EN BERG-ARTILLERIE.

EUROPEANEN.

Voor den graad van korporaal.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig rapport zonder al te zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin eenvoudige bevelen aan het Inlandsch personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Opmaken van staten.*

Het naar een model trekken van eenvoudige staten, voor zoover dit, blijkens de reglementen en dienstvoorschriften, van den korporaal gevorderd kan worden.

d. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); eenige kennis van het metrieke stelsel.

e. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1°. De recrutenschool; oefening met de cavaleriesabel.
- 2°. De kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik.
- 3°. De stukrijderschool tot aan de 1° les.
- 4°. De inwendige dienst, en wel in het bijzonder de verplichtingen van den korporaal der week, van den plantonkeuken en van den commandant der kampementswacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen;

in het algemeen: de verplichtingen van den stukscmandant en den sergeant der week, zoomede de bepalingen betreffende de orde in de stallen, het onderhoud en de verzorging der paarden.

- 5^e. De garnizoensdienst; alles wat handelt over de verplichtingen van den korporaal, zoomede over het waarnemen van diensten die aan hem kunnen worden opgedragen; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 6^e. Het reglement van krijgstucht; voornamelijk het 1^e en 2^e Hoofdstuk.

f. *Artillerie.*

- 1^e. Hoofdstuk 1, 2, 3 en 4 van de »Aanwijzingen omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Veld», en het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Berg; zoomede een algemeen begrip van het onderhoud van deze vuurmonden.
- 2^e. De 1^e, 2^e en 3^e Afdeeling uit het »Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud en de aanwending van de revolver en de daarmede te houden schietoefeningen».
- 3^e. Een algemeen begrip omtrent de samenstelling, bewaring en behandeling van buskruit en de bij de bereden artillerie in gebruik zijnde ernstvuurwerken en munitie;
- 4^e. De theorethische kennis van de 1^e Afdeeling en § 6 der 3^e Afdeeling van het »Voorschrift tot het houden van richtoefeningen bij de bereden artillerie».

g. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in de rekrutenschool, de oefening met de cavaleriesabel, als guide en jalonneur in de compagnie-school, in de kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik, als geleider in de stukrijderschool en als stukscmandant in de sectie- en batterijschool.

Het in het Nederlandsch instrueeren van de rekrutenschool en de kanonnierschool met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik.

h. *Paardenkennis.*

Benaming van de uitwendige deelen van het paard, eenig begrip van de ouderdomskennis en eenige kennis van het hoefbeslag.

Voor den graad van sergeant.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin de verschillende reglementen en dienstvoorschriften te kunnen onderwijzen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Opmaken van staten.*

Het trekken van eenvoudige staten, voor zoover dit, blijkens de reglementen en dienstvoorschriften, van den sergeant gevorderd kan worden.

d. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

e. *Menagerekening.*

Het zonder fouten opmaken van eene menagerekening.

f. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1°. De recrutenschool; oefening met de cavaleriesabel.
- 2°. De kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik.
- 3°. De ruiterschool.
- 4°. De stukrijderschool.
- 5°. De inwendige dienst; de verplichtingen van den stukscommandant, den korporaal en den sergeant der week, den commandant der kampementswacht, den plantonkeuken en den menagemeester, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen, de orde in de stallen en het onderhoud en de verzorging der paarden.

- 6^e. De garnizoensdienst; alles wat handelt over de verplichtingen van den sergeant; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen;
- 7^e. Het reglement van krijgstuclit.

g. *Artillerie.*

- 1^e. De »Aanwijzingen omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Veld en het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Berg”.
- 2^e. Samenstelling der veld- en bergartillerie.
- 3^e. Een goed begrip van hetgeen in het Nederlandsche handboek voor de bereden artillerie (*) voorkomt over:
     Vluchtige dekkingen voor de bereden artillerie;
     en in het hoofdstuk »Schieten” over:
     Meetkundige opgaven, Algemeene bepalingen, Kans van treffen, Schatten van afstanden en Het waarnemen der schoten.
- 4^e. Het »Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud en de aanwending van de revolver, en de daarmee te houden schietoefeningen”.
- 5^e. Een algemeen begrip omtrent de samenstelling, bewaring en behandeling van buskruit en de bij de bereden artillerie in gebruik zijnde ernstvuurwerken en munitie.
- 6^e. De 1^e, 2^e en 3^e Afdeling van het »Voorschrift tot het houden van richtoefeningen bij de bereden artillerie”;
- 7^e. Een algemeen begrip van het inschieten met G. en G. K. T. op stilstaande en op bewegende doelen, voor zoover den sectiecommandant betreft.

h. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in de recrutenschool, de oefening met de cavaleriesabel, als guide en sectiecommandant in de compagnieschool, in de kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik, als geleider in de stukrijderschool, als stukcommandant in de sectie- en batterijschool en als sectiecommandant in de sectieschool.

(*) Wanneer in *Indië* een handboek voor de bereden artillerie wordt gearresteerd, zal de kennis hiervan verplichtend zijn, voor zoover dit voor den onderofficier en den korporaal in dit handboek zal zijn voorgeschreven.

Het in de Nederlandsche taal instrueeren van de kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik, en de oefeningen met de cavaleriesabel, en in de Nederlandsche en Maleische talen van de recruten-, ruiter- en stukrijderschool.

i. *Paardenkennis.*

Benaming van uitwendige deelen van het paard; eenige ouderdomskennis; kennis van het hoefbeslag; een algemeen begrip van de eerste behandeling der meest voorkomende ziekten; de fourages en rations.

Voor den graad van fourier.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal en het in die taal schrijven van een eenvoudige dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin eenvoudige bevelen aan het Inlandsch personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1°. De recruten-school; oefening met de cavaleriesabel.
- 2°. De kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik.
- 5°. De stukrijderschool tot aan de 1^e. les.
- 4°. De inwendige dienst en wel:

in het bijzonder: de verplichtingen van den fourier, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen;

in het algemeen: de verplichtingen van den stukscommandant, zoomede de bepalingen betreffende de orde in de stallen, het onderhoud en de verzorging der paarden.

- 5^e. De garnizoensdienst; alles wat handelt, over de diensten die aan een fourier kunnen worden opgedragen: de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 6^e. Het reglement van krijgstucht.

e. *Artillerie.*

- 1^e. Hoofdstuk 1, 2, 5 en 4 van de »Aanwijzingen omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Veld,» en het St. Getr. kanon van 7^{cm} A Berg; zoomede een algemeen begrip van het onderhoud van deze vuurmonden.
- 2^e. Het »Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud en de aanwending van de revolver en de daarmede te houden schietoefeningen».
- 3^e. Een algemeen begrip omtrent de samenstelling, bewaring en behandeling van buskruit en de bij de bereden artillerie in gebruik zijnde ernstvuurwerken en munitie.
- 4^e. De theoretische kennis van de 1^e Afdeeling § 6 der 3^e Afdeeling van het »Voorschrift tot het houden van richtoefeningen bij de bereden artillerie.»

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in de recrutenschool, de oefening met de cavaleriesabel, als guide en sectiecommandant in de compagnieschool, in de kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik, als geleider in de stukrijderschool, en als stukscommandant in de sectie- en batterijschool.

Het in de Nederlandsche en Maleische talen instrueeren van de recrutenschool, en in de Nederlandsche taal van de kanonnierschool met de vuurmonden bij de veld- en berg artillerie in gebruik.

g. *Paardenkennis.*

Benaming van de uitwendige deelen van het paard; eenig begrip van de ouderdomskennis; eenige kennis van het hoefbeslag.

h. *Compagniesadministratie.*

Het opmaken en invullen van de bij de »Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen» behorende modellen: 1/, 1i, 1k. 3, 4, 15, 14, 21, 22, en 27 1/m 37. en van het model 146 behorende tot de »Instructie voor het voeren der administratie bij de militaire ziekeninrichtingen.»

Toepassing van het voorgeschrevene in de militaire tarieven N°. 3, 4, 15, 16, 20, 21, 22, 25, 24, 29, 37, 42 en 46c voor zoover die betrekking hebben op de compagniesadministratie bij het wapen.

Voor den graad van sergeant-majoor.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin bevelen aan het Inlandsch personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool; oefening met de cavaleriesabel.
- 2^e. De kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik.
- 3^e. De stukrijderschool tot aan de 1^e les.
- 4^e. De inwendige dienst.
- 5^e. De garnizoensdienst; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 6^e. Het reglement van krijgstucht.

e. *Artillerie.*

- 1^e. Hoofstuk 1, 2, 3, en 4 van de »Aanwijzingen omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon

- van 7^{cm} A. Veld, het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Berg: zoomede een algemeen begrip van het onderhoud van deze vuurmonden.
- 2^e. Het »Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud en de aanwending van de revolver en de daarmede te houden schietoefeningen».
- 3^e. Een algemeen begrip omtrent de samenstelling, bewaring en behandeling van buskruit en de bij de bereden artillerie in gebruik zijnde ernstvuurwerken en munitie.
- 4^e. De theorethische kennis van de 1^e afdeling en § 6 der 5^e afdeling van het »Voorschrift tot het houden van richtoefeningen bij de bereden artillerie.»

f. *Exerceeren.*

Het goed exerceeren in de oefening met de cavaleriesabel, als stukcommandant in de sectie- en batterijschool en als sectiecommandant in de compagnieschool.

g. *Paardenkennis.*

Benaming van de uitwendige deelen van het paard; eenig begrip van de onderdomskennis; eenige kennis van het hoefbeslag.

h. *Compagniesadministratie.*

Grondige kennis van de »Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen;» het opmaken der voor eene compagnie voorgeschrevene periodieke stukken en het aanhouden van extracten stam- en stalboek.

Toepassing van het voorgeschrevene in de militaire tarieven N°. 5, 4, 15, 15, 16, 20, 21, 22, 25, 24 29, 37, 42, 46b en 46c voor zoover die betrekking hebben op de compagnies administratie bij het wapen.

**Voor den graad van adjudant-onderofficier
dienstdoend officier.**

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende of grove fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin de verschillende reglementen en dienstvoorschriften te kunnen onderwijzen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen. gewone tiendeelige breuken; het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recruteschool; oefening met de cavaleriesabel.
- 2^e. De kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik;
- 3^e. De ruiterschool.
- 4^e. De stukrijderschool.
- 5^e. De inwendige dienst.
- 6^e. De garnizoensdienst.
- 7^e. De sectieschool.
- 8^e. De batterijschool.
- 9^e. De compagnieschool.
- 10^e. Het reglement van krijgstuicht.

c. *Artillerie.*

- 1^e. De »Aanwijzingen omtrent de inrichting en het onderhoud van het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Veld» en het St. Getr. kanon van 7^{cm} A. Berg.
- 2^e. Samenstelling der veld- en bergartillerie.
- 3^e. Een goed begrip van hetgeen in het Nederlandsche handboek voor de bereden artillerie voorkomt over:

Vluchtige dekkingen voor de bereden artillerie;
en in het hoofdstuk »Schieten» over:

Meetkundige opgaven, Algemeene bepalingen, Kans van treffen, Schatten van afstanden en het Waarnemen der schoten.
- 4^e. Het »Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud en de aanwending van de revolver, en de daarmede te houden schietoefeningen.
- 5^e. Een algemeen begrip omtrent de samenstelling, bewaring en behandeling van buskruit en de bij de bereden artillerie in gebruik zijnde ernstvuurwerken en munitie.
- 6^e. De 1^e, 2^e, en 5 Afdeeling van het »Voorschrift tot het houden van richtoefeningen bij de bereden artillerie.

7°. De „Leiddraad voor het schieten te velde.”

8°. Het gebruik van den Indischen Instructie Inventaris.

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren als sectiecommandant in de sectie- en batterijschool en als pelotons commandant in de compagnieschool.

Het in de Nederlandsche taal instrueeren van de sectieschool, van de kanonnierschool en de manoeuvres de force met de vuurmonden bij de veld- en bergartillerie in gebruik en de oefeningen met de cavaleriesabel, en in de Nederlandsche en Maleische talen van de recrutèn- ruiter- en stukrijderschool.

g. *Compagniesadministratie.*

Kennis der „Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen.”

h. *Paardenkennis.*

Benaming van de uitwendige deelen van het paard; de ouderdomskennis; het signalement; kennis van het hoefbeslag; een algemeen begrip van de eerste behandeling der meest voorkomende ziekten; de fourages en rations.

i. *Africhtingskunst.*

Algemeene bekendheid met de wijze van behandeling en africhting van remonte paarden.

INLANDERS.

Voor den graad van korporaal.

a. *Talen.*

Het lezen (zoowel in gedrukt als geschreven Latijnsch letterschrift), spreken en begrijpen van de Maleische taal.

b. *Schrijven.*

Het duidelijk schrijven van de Maleische taal met Latijnsche karakters.

c. *Cijferkunst.*

Het optellen en aftrekken met geheele getallen.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*1^e. De recrutenschool.2^e. De inwendige dienst en wel in het bijzonder:

de verplichtingen van den korporaal der week, den planton-keuken, en den commandant van de stalwacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen, de orde in de stallen, het onderhoud en de verzorging der paarden.

in het algemeen:

de verplichtingen van den sergeant der week.

3^e. De garnizoensdienst.

Alles wat handelt over de verplichtingen van den korporaal, zoomede over het waarnemen van diensten voor zoover de Inlandsche korporaal daarvoor in aanmerking kan komen. De bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.

4^e. De stukrijderschool tot aan de eerste les.5^e. Het 1^e en 2^e Hoofdstuk van het »Reglement van Krijgstucht».e. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in de recruten- en ruiterschool en als geleider in de stukrijderschool; voorts het in de Maleische taal instructie geven in de recrutenschool.

Voor den graad van sergeant.

a. *Talen.*

Het lezen (zoowel in gedrukt als geschreven Latijnsch letterschrift), spreken en begrijpen van de Maleische taal.

b. *Schrijven.*

Het duidelijk schrijven van de Maleische taal met Latijnsche karakters.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels met geheele getallen; eenige kennis van het metrieke stelsel.

d. *Opmaken van staten.*

Het naar een model trekken van eenvoudige staten.

e. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool.
- 2^e. De inwendige dienst; de verplichtingen van den korporaal en den sergeant der week, den planton-keuken en den commandant van de stalwacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen, de orde in de stallen, het onderhoud en de verzorging der paarden.
- 3^e. De garnizoensdienst. Alles wat handelt over de verplichtingen van den sergeant. De bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 4^e. De ruiterschool;
- 5^e. De stukrijderschool tot en met de 1^e les.
- 6^e. Het 1^e en 2^e Hoofdstuk van het Reglement van Krijgstucht."

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in de recruten- en ruiterschool en als geleider in de stukrijderschool; voorts het in de Maleische taal instructie geven van de recruten- en ruiterschool en van de stukrijderschool tot en met de 1^e les.

B. BIJ DE VESTING-ARTILLERIE.

EUROPEANEN.

Voor den graad van korporaal.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig rapport zonder al te zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin eenvoudige bevelen aan het Inlandsch personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van een duidelijk leesbare hand.

c. *Opmaken van staten.*

Het naar een model trekken van eenvoudige staten, voor zoover dit, blijkens de reglementen en dienstvoorschriften, van den korporaal gevorderd kan worden.

d. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); eenige kennis van het metrieke stelsel.

e. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool.
- 2^e. Van het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie:
  - het 1^e gedeelte;
  - vervolg van het 1^e gedeelte;
  - van het 2^e gedeelte, de 1^e afdeling;
  - van het 3^e gedeelte, de algemeene bepalingen, de bediening van vestingbok en lastsleper.
- 3^e. Het reglement op de bediening van de IJ. kanonnen van 9^{cm} en 7^{cm} Lt., gemonteerd op IJ. affuit met raam.
- 4^e. Het reglement op de bediening van den mortier van 12^{cm}.
- 5^e. De inwendige dienst en wel:
  - in het bijzonder:
    - de verplichtingen van den groepscommandant, den korporaal der week, den planton-keuken, en den commandant der kampementswacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen;
    - in het algemeen:
      - de verplichtingen van den sectiecommandant en van den sergeant der week.
  - 6^e. De garnizoensdienst: alles wat handelt over de verplichtingen van den korporaal, zoomede over het waarnemen van diensten, die aan hem kunnen worden opgedragen; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
  - 7^e. Het reglement van krijgstucht: voornamelijk het 1^e en 2^e hoofdstuk.

f. *Artillerie.*

De grondige kennis van het Handboek voor onderofficieren en korporaa's der niet bereden artillerie, (*) voor zoover die kennis van den korporaal gevorderd wordt.

g. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren:

in de hiervoren bij punt e, sub 1^e, 2^e, 3^e en 4^e opgenoemde reglementen;

in het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie, 2^e afdeeling van het 2^e gedeelte en het 3^e gedeelte;

in het reglement op de bediening van de brandspuiten:
als guide en jalonneur in de compagnieschool.

Voorts het in de Nederlandsche taal instrueeren van de bij punt e, sub 1e, 2e, 3e en 4e genoemde reglementen.

Voor den graad van sergeant.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin de verschillende reglementen en dienstvoorschriften te kunnen onderwijzen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van eene duidelijk leesbare hand.

c. *Opmaken van staten.*

Het trekken van eenvoudige staten, voor zoover dit, blijkens de reglementen en dienstvoorschriften, van den sergeant gevorderd kan worden.

d. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

(*) Zoolang dit Handboek niet is uitgegeven, blijft de „Handleiding voor onder-officieren en korporaa's der artillerie” van kracht.

e. *Menagerekening.*

Het zonder fouten opmaken van eene menagerekening.

f. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recruteschool.
- 2^e. Van het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie: het 1°, 2^e en 3^e gedeelte (de bediening van den houwitser van 12^{cm} behoort bij het 2^e gedeelte gerekend te worden).
- 3^e. Het reglement op de bediening van de IJ. kanonnen van 9^{cm} en 7^{cm} Lt., gemonteerd op IJ. affuit met raam.
- 4^e. Het reglement op de bediening van den mortier van 12^{cm}.
- 5^e. Het reglement op de bediening der brandspuiten.
- 6^e. De inwendige dienst, de verplichtingen van den groeps- en sectiecommandant, den korporaal en sergeant der week, den planton-keuken, den commandant der kampementswacht, den menagemeester, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen.
- 7^e. De garnizoensdienst: alles wat handelt over de verplichtingen van den sergeant; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 8^e. Het reglement van krijgstucht.

g. *Artillerie.*

Grondige kennis van het Handboek voor onderofficieren en korporaals der niet bereden artillerie.

De schietregels voor direct granaatvuur, voor direct granaat-kartetsvuur tegen, ongedekte doelen, en het vuren met glad geschut (Leiddraad voor het schieten met Vestinggeschut Hollandsche uitgave), voor zoover die regels voor *Indie* van toepassing zijn.

h. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren:

in de hiervoren bij punt f, sub 1^e, 2^e, 3^e, 4^e en 5^e genoemde reglementen;

als guide en sectiecommandant in de compagnieschool.

Voorts het in de Nederlandsche en Maleische talen instrueeren van de hiervoren bij punt f, sub 1e, 2e, 3e, 4e en 5e genoemde reglementen.

Voor den graad van fourier.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin eenvoudige bevelen aan het Inlandsche personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van eene duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool.
- 2^e. De inwendige dienst: de verplichtingen van den fourier en van den groeps- en sectiecommandant, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen.
- 3^e. De garnizoensdienst: alles wat handelt over de diensten die aan een fourier kunnen worden opgedragen; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 4^e. Het reglement van krijgstucht.

e. *Artillerie.*

De grondige kennis van het Handboek voor onderofficieren en korporaaals der niet bereden artillerie, voor zoover die kennis van den korporaal gevorderd wordt.

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren in:

de recrutenschool,

als guide en sectiecommandant in de compagnieschool.

Het in de Nederlandsche en Maleische talen instrueeren van de recrutenschool.

g. *Compagnies administratie.*

Het opmaken en invullen van de bij de »Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen» behoorende modellen: 1f, 1e, 1k, 3, 4, 15, 14, 21, 22, en 27 l/m 57 en van het model 146 behoorende tot de »Instructie voor het voeren der administratie bij de militaire ziekeninrichtingen.»

Toepassing van het voorgeschrevene in de militaire tarieven N°s. 5, 4, 15, 16, 20, 22, 24, 29, 57, 42 en 46c, voor zoover die betrekking hebben op de compagniesadministratie bij het wapen.

Voor den graad van sergeant-majoor.

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlansche taal en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin bevelen aan het Inlandsche personeel te kunnen geven of overbrengen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van eene duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken (alles geheel machinaal); het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

1^e. De recrutenschool.

2^e. De inwendige dienst.

3^e. De garnizoensdienst: de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.

4^e. Het reglement van krijgstucht.

e. *Artillerie.*

De grondige kennis van het Handboek voor onderofficieren en korporaals der niet bereden artillerie, voor zoover die kennis van den korporaal gevorderd wordt.

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren als sectiecommandant in de compagnieschool.

g. *Compagniesadministratie.*

Grondige kennis van de »Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen», het opmaken der voor eene compagnie voorgeschrevene periodieke stukken, en het aanhouden van extracten stam- en strafboek.

Toepassing van het voorgeschrevene in de militaire tarieven N°s. 3, 4, 15, 16, 20, 22, 24, 29, 37, 42, 46*b* en 46*c*, voor zoover die betrekking hebben op de compagniesadministratie bij het wapen.

**Voor den graad van adjudant-onderofficier
dienstdoend officier.**

a. *Talen.*

Het lezen, spreken en begrijpen van de Nederlandsche taal, en het in die taal schrijven van een eenvoudig dictée of opstel zonder zinstorende of grove fouten.

Voldoende kennis van de Maleische taal om daarin de verschillende reglementen en dienstvoorschriften te kunnen onderwijzen.

b. *Schrijven.*

Het schrijven van eene duidelijk leesbare hand.

c. *Cijferkunst*

De vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken, het metrieke stelsel.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool.
- 2^e. Het reglement op de exercitiën der Vesting-artillerie: het 1^e, 2^e en 3^e gedeelte.
- 5^e. Het reglement op de bediening van de IJ. kanonnen van 9^{cm} en 7^{cm} Lt., gemonteerd op IJ. affuiten met raam.
- 4^e. Het reglement op de bediening van den mortier van 12^{cm}.
- 5^e. Het reglement op de bediening der brandspuiten.
- 6^e. De inwendige dienst.
- 7^e. De garnizoensdienst.
- 8^e. De compagnieschool.
- 9^e. Het reglement van krijgstucht.

e. *Artillerie.*

Grondige kennis van het »Handboek voor onderofficieren en korporaals der niet bereden artillerie.»

»Leidraad voor het schieten met vestinggeschut» (Hollandsche uitgave), voor zoover die voor Indië van toepassing is.

Het gebruik van den Indischen Instructie Inventaris.

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren als pelotonscommandant in de compagnieschool.

Het in de Nederlandsche en Maleische talen instrueeren van de hiervoren bij punt d, sub 1^e, 2^e, 3^e, 4^e en 5^e genoemde reglementen.

g. *Compagniesadministratie.*

Kennis der »Instructie voor het voeren der administratie bij compagnieën en detachementen.»

INLANDERS.

Voor den graad van korporaal.

a. *Talen.*

Het lezen (zoowel in gedrukt als geschreven Latijnsch letter-schrift), spreken en begrijpen van de Maleische taal.

b. *Schrijven.*

Het duidelijk schrijven van de Maleische taal met Latijnsche karakters.

c. *Cijferkunst.*

Het optellen en aftrekken met geheele getallen.

d. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

1^e. De recrutenschool.

2^e. Van het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie: het 1^e gedeelte.

3^e. Het reglement op de bediening van de IJ. kanonnen van 9^{cm} en 7^{cm} Lt., gemonteerd op IJ. affuit met raam.

4^e. Het reglement op de bediening van den mortier van 12^{cm}.

5^e. De inwendige dienst en wel:

in het bijzonder:

de verplichtingen van den groepscommandant, den korporaal der week, den planton-keuken en den commandant der kampementswacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers de tenue en het uiterlijk voorkomen;

in het algemeen:

de verplichtingen van den sectiecommandant en van den sergeant der week.

6^e. De garnizoensdienst: alles wat handelt over de verplichtingen van den korporaal, zoomede over het waarnemen van diensten, die aan den Inlandschen korporaal kunnen worden opgedragen; de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.e. *Artillerie.*

Algemeene kennis van het Handboek voor onderofficieren en korporaals der niet bereden artillerie, voor zoover die kennis van den korporaal gevorderd wordt.

f. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren:

in de hiervoren bij punt *d*, sub 1^e, 2^e, 3^e en 4^e genoemde reglementen;

in het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie, 2^e afdeeling van het 2^e gedeelte en het 3^e gedeelte;

in het reglement op de bediening van de brandspuiten; als guide en jalonneur in de compagnieschool.

Voorts het in de Maleische taal instrueeren van de bij punt *d*. sub 1^e, 2^e, 3^e en 4^e genoemde reglementen.

Voor den graad van sergeant.

a. *Talen.*

Het lezen (zoowel in gedrukt als geschreven Latijnsch letterschrift), spreken en begrijpen van de Maleische taal.

b. *Schrijven.*

Het duidelijk schrijven van de Maleische taal met Latijnsche karakters.

c. *Cijferkunst.*

De vier hoofdregels met geheele getallen, eenige kennis van het metrieke stelsel.

d. *Opmaken van staten.*

Het naar een model trekken van eenvoudige staten.

e. *Reglementen en dienstvoorschriften.*

- 1^e. De recrutenschool.
- 2^e. Van het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie:
  - het 1^e gedeelte;
  - vervolg van het 1^e gedeelte;
  - het 2^e gedeelte.
- 3^e. Het reglement op de bediening van de IJ. kanonnen van 9^{cm} en 7^{cm} Lt., gemonteerd op IJ. affuit met raam.
- 4^e. Het reglement op de bediening van den mortier van 12^{cm}.
- 5^e. De inwendige dienst: de verplichtingen van den groeps- en sectiecommandant, den korporaal en sergeant der week, den planton-keuken en den commandant der kampementswacht, zoomede de bepalingen betreffende de eerbewijzen en de grondslagen der ondergeschiktheid, de huisvesting en orde in de kamers, de tenue en het uiterlijk voorkomen.
- 6^e. De garnizoensdienst: alles wat handelt over de verplichtingen van den sergeant;
  - de bepalingen betreffende de militaire eerbewijzen.
- 7^e. Het 1^e en 2^e hoofdstuk van het reglement van krijgslucht.

f. *Artillerie.*

De grondige kennis van het »Handboek voor onderofficieren en korporaals der niet bereden artillerie,» voor zoover die kennis van den korporaal gevorderd wordt.

g. *Exercitiën.*

Het goed exerceeren:

- in de 2^e afdeeling van het 2^e gedeelte en in het 5^e gedeelte van het reglement op de exercitiën der vesting-artillerie;
- in het reglement op de bediening van de brandspuiten;
- als guide en sectiecommandant in de compagnieschool.

Voorts het in de Maleische taal instrueeren van de hiervoren bij punt e, sub 1^e, 2^e, 3^e en 4^e genoemde reglementen.

Reglement voor de Kaderschool der Veld- en Bergartillerie.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

De school is gevestigd te *Banjoe Biroe* en bestemd tot opleiding van Europeesche en Inlandsche sergeanten en korporaa's voor de veld- en bergartillerie.

Artikel 2.

Een van de bij de batterijen te *Banjoe Biroe* ingedeelde luitenants zal als directeur der school optreden.

Artikel 3.

De directeur en het verdere bij de legerformatie aangegeven onderwijzend personeel worden, op voordracht van den commandant der veld- en bergbatterijen op *Java*, door den chef van het wapen der artillerie aangewezen.

Artikel 4.

Het aantal élèves mag hoogstens bedragen :

10 Korporaals	}	Europeanen.
30 Kanonniërs		
4 Korporaals	}	Inlanders.
10 Stukrijders		

Het aantal in de eene of andere categorie van élèves mag, indien de commandant der veld- en bergbatterijen op *Java* dat wenschelijk acht, overschreden worden; het totaal aantal élèves mag echter niet meer bedragen dan 40 Europeanen en 14 Inlanders.

Artikel 5.

Om tot de lessen te worden toegelaten, wordt vereischt:
1°. Geschiktheid voor den velddienst;

een niet te ver gevorderden leeftijd;
 goed gedrag;
 veel dienstijver;
 lust en aanleg om te leeren;
 goed militair voorkomen;
 voldoende fermiteit om een graad, dan wel een hooger
 graad te bekleeden;

daarenboven:

voor de *korporaals*:

dat zij practisch volkomen voor hun werkkring geschikt zijn en minstens zes maanden in hun' graad gediend hebben (de tijd doorgebracht in een hospitaal, voor den krijgsgaad en alle overige absentiën daaronder niet begrepen);

voor de *Europeesche kanonniers*:

dat zij goed bedreven zijn in alle exercitiën, die men van een Europeesch kanonnier van de veld-, dan wel van de bergartillerie kan vorderen, en dat zij lichamenlijk geschikt zijn om te leeren paardrijden;

voor de *stukrijders*:

dat zij goed bedreven zijn in alle exercitiën, die men van een stukrijder kan vorderen.

2^e. Voor de *korporaals*:

Bekendheid met hetgeen het programma van examen voor hun graad en landaard vaststelt.

Voor de *Europeesche kanonniers*:

het verstaanbaar lezen en het begrijpen van gedrukt en geschreven Nederlandsch; het schrijven van die taal met eene leesbare hand; de vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen (machinaal).

Voor de *stukrijders*.

het verstaanbaar lezen (zoowel van gedrukt als van geschreven schrift), en het schrijven van de Maleische taal in het Latijnsch letterschrift met eene leesbare hand.

Artikel 6.

Het verzoek tot plaatsing wordt gedaan aan den compagnies- of detachementscommandant, die, indien de candidaat aan de sub 1 van het vorig artikel gestelde voorwaarden beantwoordt (de geschiktheid voor den velddienst en om te leeren paardrijden

moet blijken uit een plaatselijk in te stellen, geneeskundig onderzoek), door eene commissie van, zoo mogelijk, twee officieren doet onderzoeken of hij aan de sub 2 gestelde eischen voldoet.

Hieromtrent wordt proces-verbaal opgemaakt (model A, zie ook artikel 12).

Het verzoek wordt, indien de candidaat geslaagd is, overgebracht middels verzoekstaat (artillerie order N°. 6 van 1891), waarin de compagnies- of detachements-commandant aanteekent in hoever de candidaat voldoet aan de sub 1 van artikel 5 gestelde eischen, wanneer hij dienstexpiratie heeft, en hoelang hij in het garnizoen is, en er tevens de aandacht op vestigt, indien de candidaat een vonnis heeft ondergaan, gedegradeerd of in de 2^e klasse van militaire discipline geplaatst is geweest.

Behooren de candidaten tot de veld- en bergbatterijen op *Java*, dan worden deze stukken (verzoekstaat en proces-verbaal, dit laatste in simplo), met de extracten stam- en strafboek, gezonden aan den commandant der veld- en bergbatterijen op *Java*, (*) die op het verzoek beslist.

Behooren zij tot eenig ander korps, dan geschiedt die opzending (met uitzondering van de extracten stamboek) aan den chef van het wapen der artillerie.

Zij die tot de lessen zijn toegelaten, behooren zoo mogelijk, op zoodanig tijdstip naar *Banjoe Biroe* te worden gedirigeerd dat zij aldaar kort voor den aanvang van een nieuwen cursus, zullen zijn aangekomen.

Hiermede moet bij het opmaken der verzoekstaten rekening worden gehouden.

Voorschrift betreffende de diensten van het toezicht houdend en onderwizend personeel.

Artikel 7.

De commandant der veld- en bergbatterijen op *Java* is belast met het oppertoezicht over de school.

Hij draagt er zorg voor, dat het aantal élèves zooveel mogelijk compleet zij.

De directeur is verantwoordelijk aan den korpscommandant voor de instructie, discipline, zedelijke en militaire vorming van de élèves, en voor alles wat op het inwendige van de inrichting betrekking heeft.

(*) Met betrekking tot de candidaten die te *Banjoe Biroe* in garnizoen zijn, wordt de onderwerpelijke aangelegenheid door den commandant der veld- en bergbatterijen op *Java* geregeld.

Hij dient viermaandelijks aan den korpscommandant eene nominatieve opgave in van de élèves, die geschikt worden geacht om tot het examen voor een graad, dan wel een' hooger en graad te worden toegelaten.

Bij die gelegenheid, of ook tusschentijds, dient hij eveneens eene nominatieve opgave in van de élèves die, ingevolge artikel 14 slotalinea, van de school behooren te worden verwijderd.

Artikel 8.

De directeur regelt, onder goedkeuring van den korpscommandant, de indeeling van de élèves in klassen, de exercitiën en de door hem, en de onderofficieren- instructeur te geven lessen.

Hij zorgt voor de aanschaffing van alles wat voor het onderwijs noodig is en is belast met het beheer van de bibliotheek der school waaruit de élèves de voor het onderwijs benoodigde boekwerken (dus ook alle benoodigde reglementen) in bruikleen ontvangen.

De directeur en de onderofficieren-instructeur worden voorts met die diensten belast, welke door den korpscommandant noodig worden geoordeeld.

Administratie.

Artikel 9.

Het personeel der school behoort administratief tot de 21^e compagnie artillerie.

De voor boekwerken, (*) schoolmeubilair, verlichting enz. noodige fondsen worden in den aanvang van elk jaar ter beschikking van den korpscommandant gesteld.

De administratie over deze gelden is opgedragen aan den directeur, door wien een kasboek wordt aangehouden, waarin de ontvangsten en uitgaven worden bekend gesteld.

Dit kasboek, zoomede een inventaris van de leermiddelen en het meubilair, waarop aanteekening is gehouden van hetgeen in den loop van het jaar is aangekocht of afgeschreven, worden aan het einde van ieder jaar den korpscommandant ter viseering aangeboden.

(*) Blijkt in verband met het vorig artikel de voorraad aan reglementen en dienstvoorschriften te gering te zijn dan dient de directeur hieromtrent door tusschenkomst van den korpscommandant een gemotiveerde aanvraag aan den chef van het wapen in.

Onderwijs.

Artikel 10.

De élèves worden verdeeld in zoovele afdeelingen, als noodig blijken voor den goeden gang van het onderwijs.

Artikel 11.

Tegen het einde van de maanden April, Augustus en December wordt aan de daarvoor in aanmerking gebrachte élèves (zie artikel 14) het examen voor den graad of hoogerem graad afgenomen door eene commissie bestaande uit:

- een der compagniescommandanten,
- den directeur der school en
- een luitenant.

Deze commissie wordt benoemd door den commandant der veld- en bergbatterijen op *Java*, die aan haar de beschikking geeft over zooveel materieel en personeel der plaatselijke batterijen, als noodig is voor den goeden gang van het examen.

De hoogste of oudste in rang is president, de laagste of jongste in rang secretaris der commissie.

Artikel 12.

Het examen heeft, naarmate de commissie dit noodig oordeelt, mondeling of schriftelijk plaats.

Voor de beantwoording van elke vraag wordt een cijfer toegekend ter waarde van 1—9.

Die cijfers hebben de volgende beteekenis:

- 9 uitmuntend,
- 8 zeer goed,
- 7 goed,
- 6 redelijk goed,
- 5 voldoende,
- 4 bijna voldoende,
- 3 onvoldoende,
- 2 gering,
- 1 zeer gering.

De candidaat heeft voldaan, wanneer het gemiddelde in *elk* vak minstens het cijfer 5 bedraagt.

Artikel 15.

Na afloop van het examen maakt de commissie een proces-verbaal op, volgens model L^r. A, waarin de geëxamineerden graadsgewijze worden gerangschikt naar het verkregen totaal aantal punten in alle vakken.

De commandant der veld- en bergbatterijen op *Java* dient dit proces-verbaal in enkelvoud in, aan den chef van het wapen, als bijlage van den voordrachtstaat tot bevordering, ontslaat de élèves, die aan het examen hebben voldaan, onmiddellijk van de school en deelt hen, in afwachting van de dispositie van den chef, voorloopig in bij eene der compagnieën ter plaatse.

Na ontvangst van die dispositie worden zij definitief bij de verschillende compagnieën ingedeeld.

De kanonniers en stukrijders 2e klasse, die wegens gebrek aan vacatures niet dadelijk tot korporaal kunnen worden bevorderd, worden zoo mogelijk aangesteld tot kanonnier 1e klasse of stukrijder 1e klasse.

Artikel 14.

Een cursus duurt vier maanden. Na afloop hiervan nemen de élèves, die volgens het oordeel van den directeur met vrucht de lessen hebben bijgewoond, deel aan het hiervoren bedoelde examen.

Zij die hierin niet slagen en degenen, die niet tot het examen waren toegelaten, nemen deel aan een tweeden cursus, na afloop waarvan zij allen (bijzondere gevallen uitgezonderd) aan het examen deelnemen.

Slagen de élèves na afloop van dien tweeden cursus niet, den kan de korpscommandant op voorstel van den directeur en in verband met hun vermoedelijke geschiktheid om een graad of een hooger grad te bekleeden, hen een derden cursus laten doorloopen.

Slagen zij na afloop van den derden cursus niet, dan is de korpscommandant slechts in zeer bijzondere gevallen, zooals o. a. bij ernstige of langdurige ziekten, bevoegd, de élèves langer op de school te houden.

Élèves die zich slecht gedragen, weinig leerlust betoonen, of de lessen niet kunnen volgen, worden op voorstel van den directeur door den korpscommandant van de school ontslagen.

Artikel 15.

Het onderwijs strekt zich uit over alle vakken, waarvan de kennis volgens het vastgestelde programma wordt vereischt.

De keuze der leerboeken is aan den korpscommandant overgelaten.

De lessen en oefeningen hebben plaats volgens het door den korpscommandant, in overleg met den directeur, vastgestelde tableau der werkzaamheden.

De korpscommandant kan voor zooverre hij zulks wenschelijk acht, het personeel van de school doen deelnemen aan de jaarlijksche schietoefeningen der batterijen.

Artikel 16.

Vóór den 10^{den} Januari van elk jaar maakt de directeur een verslag betreffende het onderwijs op, volgens model L^r B.

Dit verslag wordt door den korpscommandant, c. q. verrijkt met diens beschouwingen, den chef van het wapen aangeboden.

Inwendige dienst.

Artikel 17.

De élèves vormen een peloton, waarbij ook de instructeurs worden ingedeeld, onder de bevelen van den directeur.

Zij zijn afzonderlijk gehuisvest.

Zoo veel mogelijk logeeren de onderofficieren-instructeur in de nabijheid van de school.

Artikel 18.

De élèves nemen deel aan de menage van de compagnie waarbij zij zijn ingedeeld.

Artikel 19.

Alle rapporten, enz., enz., betreffende het personeel van de school worden aan den compagniescommandant overgebracht, nadat zij door den directeur zijn gevisceerd.

De directeur, instructeurs en élèves verhouden zich buiten zaken het onderwijs betreffende, tot den compagniescommandant, als de overige officieren en minderen van de compagnie.

Artikel 20.

De dagelijksche dienst wordt in verband met dit reglement en het tableau der werkzaamheden geregeld door den directeur.

Artikel 21.

De directeur, de onderofficieren-instructeur en de élèves zijn vrijgesteld van den inwendigen dienst bij de compagnie of bij het korps, inspectiën uitgezonderd.

De kampementswacht kan, indien de korpscommandant zulks wegens gebrek aan kader of manschappen bij de compagnieën ter plaatse noodzakelijk acht, door de élèves worden betrokken.

Artikel 22.

Tot het houden van eigen oefening vereenigen de élèves zich op de uren, in het tableau der werkzaamheden aangegeven, in de daartoe bestemde schoollocalen.

De directeur regelt het toezicht.

Artikel 23.

Alles wat door een élève moedwillig is bedorven, wordt door hem vergoed.

Artikel 24.

De directeur is verantwoordelijk voor de leermiddelen der school, waarvan de élèves het voor het onderwijs benoodigde ten gebruike ontvangen.

Artikel 25.

In elk schoollocaal behoort aanwezig te zijn:
eene nominatieve opgave van de élèves behoorende tot de klasse (n) waaraan onderwijs wordt gegeven, tevens bevattende den datum hunner toelating;
een tableau der dagelijksche werkzaamheden;
een inventaris van het meubilair.

Garnizoensdienst.

Artikel 26.

Het personeel der school doet geen garnizoensdienst, uitgezonderd indien zulks door gebrek aan kader en manschappen bij de compagnieën ter plaatse, door den korpscommandant noodzakelijk wordt geacht.

Het neemt echter deel aan parades, wapenschouwingen en militaire begrafenissen, waarbij het geheele garnizoen onder de wapens komt of tegenwoordig moet zijn.

Reglement voor de Kaderschool der Vesting-Artillerie.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

De school is gevestigd te *Batavia*, en bestemd tot opleiding van Europeesche en Inlandsche sergeanten en korporaa's voor de vestingartillerie.

Artikel 2.

Een van de bij de compagnieën vesting-artillerie te *Batavia* ingedeelde luitenants, zal als directeur der school optreden.

Artikel 3.

De directeur en het verdere, bij de legerformatie aangegeven onderwijzend personeel worden, op voordracht van den commandant der artillerie in de 1° militaire afdeeling op *Java*, door den chef van het wapen der artillerie aangewezen.

Artikel 4.

Het aantal élèves mag hoogstens bedragen:

10 Korporaals	} Europeanen.
50 Kanonniërs	
4 Korporaals	} Inlanders.
10 Kanonniërs	

Het aantal in de eene of andere categorie van élèves mag, indien de commandant der artillerie in de 1° militaire afdeeling op *Java* dit wenschelijk acht, overschreden worden: het totale aantal élèves mag echter niet meer bedragen dan 40 Europeanen en 14 Inlanders.

Wijze van admissie.

Artikel 5.

Om tot de lessen te worden toegelaten wordt vereischt

- 1°. Een niet te ver gevorderden leeftijd;
geschiktheid voor den velddienst;
goed gedrag;

veel dienstijver;

lust en aanleg om te leeren;

goed militair voorkomen;

voldoende fermiteit om een' graad, dan wel een' hooger grad te bekleeden;

daarenboven,

voor de *korporaals*:

dat zij practisch volkomen voor hun' werkkring geschikt zijn, en minstens zes maanden in hun' grad gediend hebben (de tijd, doorgebracht in een hospitaal, voor den krijgsraad en alle overige absentien daaronder niet begrepen);

voor de *kanonniers*:

dat zij goed bedreven zijn in alle exercitiën, die men van een' kanonnier van de vesting-artillerie kan vorderen.

2^e. Voor de *korporaals*:

bekendheid met hetgeen het programma van examen voor hun' grad en landaard vaststelt.

Voor de *Europeesche kanonniers*:

het verstaanbaar lezen en het begrijpen van gedrukt en geschreven Nederlandsch, het schrijven van die taal met eene leesbare hand; de vier hoofdregels der cijferkunst met geheele getallen (machinaal).

Voor de *Inlandsche kanonniers*:

Het verstaanbaar lezen (zoowel van gedrukt als van geschreven schrift), en het schrijven van de Maleische taal in het Latijnsch letterschrift met eene leesbare hand.

Artikel 6.

Het verzoek tot plaatsing wordt gedaan aan den compagnies- of detachementscommandant, die, indien de candidaat aan de sub 1^e van het vorig artikel gestelde voorwaarden beantwoordt, (de geschiktheid voor den velddienst moet blijken uit een plaatselijk in te stellen geneeskundig onderzoek) door eene commissie van, zoo mogelijk, twee officieren doet onderzoeken of hij aan de sub 2^e gestelde eischen voldoet.

Hieromtrent wordt proces-verbaal opgemaakt (model A, zie ook artikel 12).

Het verzoek wordt, indien de candidaat geslaagd is, overgebracht middels verzoekstaat (artillerie order N°. 6 van 1891), waarin de commandant der compagnie of van het detachement aanteekent, in hoever de candidaat voldoet aan de

sub 1° van artikel 5 gestelde eischen, wanneer hij dienst-expiratie heeft en hoelang hij in het garnizoen is, en er tevens de aandacht op vestigt, indien de candidaat een vonnis heeft ondergaan, gedegradeerd of in de 2^e klasse van militaire discipline geplaatst is geweest.

Deze stukken (verzoekstaat en proces-verbaal, dit laatste in simplo), worden met de extracten strafboek den chef van het wapen der artillerie aangeboden. (*)

Zij die tot de lessen zijn toegelaten, behooren, zoo mogelijk, op zoodanig tijdstip naar *Batavia* te worden gedirigeerd, dat zij aldaar kort vóór den aanvang van een' nieuwen cursus zullen zijn aangekomen. Hiermede moet bij het opmaken der verzoekstaten rekening worden gehouden.

*Voorschrift betreffende de diensten van het toezichthoudend-
en onderwijzend personeel.*

Artikel 7.

De commandant der artillerie in de 1e militaire afdeeling op *Java* is belast met het oppertoezicht over de school.

Hij draagt er zorg voor, dat het aantal élèves zooveel mogelijk compleet zij.

De directeur is verantwoordelijk aan den korpscommandant voor de instructie, discipline, zedelijke en militaire vorming van de élèves, en voor alles wat op het inwendige der inrichting betrekking heeft.

Hij dient viermaandelijks aan den korpscommandant eene nominatieve opgave in van de élèves, die geschikt worden geacht om tot het examen voor een graad, dan wel een hooger graad te worden toegelaten.

Bij die gelegenheid, of tusschentijds, dient hij eveneens eene nominatieve opgave in van de élèves die, ingevolge artikel 14 slotlinea, van de school behooren te worden verwijderd.

Artikel 8.

De directeur regelt, onder goedkeuring van den korpscommandant, de indeeling van de élèves in klassen, de exercitiën en de door hem en de onderofficieren-instructeur te geven lessen.

(*) Behooren de candidaten tot de vesting-artillerie in de 1e militaire afdeeling op *Java*, dan beslist de artillerie-commandant in die afdeeling op het verzoek tot plaatsing, en regelt tevens de wijze, waarop dat verzoek aan hem moet worden overgebracht.

Hij zorgt voor de aanschaffing van alles wat voor het onderwijs noodig is, en is belast met het beheer over de bibliotheek der school, waaruit de élèves de voor het onderwijs benoodigde boekwerken (dus ook alle benoodigde reglementen) in bruikleen ontvangen.

De directeur en de onderofficieren-instructeur worden voorts met die diensten belast, welke door den korpscommandant noodig worden geacht.

Administratie.

Artikel 9.

Het personeel der school behoort administratief tot de 13^e compagnie artillerie.

De voor boekwerken, (*) schoolmeubilair, verlichting enz., noodige fondsen worden in den aanvang van elk jaar ter beschikking van den korpscommandant gesteld.

De administratie over deze gelden is opgedragen aan den directeur, door wien een kasboek wordt aangehouden, waarin de ontvangsten en uitgaven worden bekend gesteld.

Dit kasboek, zoomede een inventaris van de leermiddelen en het meubilair, waarop aantekening is gehouden van hetgeen in den loop van het jaar is aangekocht of afgeschreven, worden aan het einde van ieder jaar den korpscommandant ter viseering aangeboden.

Onderwijs.

Artikel 10.

De élèves worden verdeeld in zoovele afdeelingen als noodig zal blijken voor den goeden gang van het onderwijs.

Artikel 11.

Tegen het einde van de maanden April, Augustus en December wordt aan de daarvoor in aanmerking gebrachte élèves, (zie artikel 14) het examen voor den graad of hoogerem graad afgenomen door eene commissie bestaande uit:

(*) Blijkt in verband met het vorig artikel de voorraad aan reglementen en dienstvoorschriften te gering te zijn, dan dient de directeur door tusschenkomst van den korpscommandant, eene gemotiveerde aanvraag aan den chef van het wapen in.

een der compagniescommandanten,
den directeur der school en
een luitenant.

Deze commissie wordt benoemd door den commandant der artillerie in de 1° militaire afdeeling op *Java*, die aan haar de beschikking geeft over zooveel materieel en personeel der plaatselijke compagnieën vesting-artillerie, als noodig is voor den goeden gang van het examen.

De hoogste of oudste in rang is president, de laagste of jongste in rang secretaris der commissie.

Artikel 12.

Het examen heeft, naarmate de commissie dit noodig oordeelt, mondeling of schriftelijk plaats.

Voor de beantwoording van elke vraag wordt een cijfer toegekend ter waarde van 1 tot 9.

Die cijfers hebben de volgende beteekenis:

- 9 uitmuntend,
- 8 zeer goed,
- 7 goed,
- 6 redelijk goed,
- 5 voldoende,
- 4 bijna voldoende,
- 3 onvoldoende,
- 2 gering,
- 1 zeer gering.

De candidaat heeft voldaan, wanneer het gemiddelde in elk vak minstens het cijfer 5 bedraagt.

Artikel 13.

Na afloop van het examen maakt de commissie een proces-verbaal op volgens model L^r. A, waarin de geëxamineerden graadsgewijze worden gerangschikt naar het verkregen totaal aantal punten in alle vakken.

De commandant der artillerie in de 1° militaire afdeeling op *Java* dient dit proces-verbaal, in enkelvoud, aan den chef van het wapen in, als bijlage van den voordrachtstaat tot bevordering, ontslaat de élèves, die aan het examen hebben voldaan, onmiddellijk van de school, en deelt hen, in afwachting van de dispositie van den chef van het wapen, voorloopig in bij eene der compagnieën ter plaatse.

De kanonniers 2° klasse, die wegens gebrek aan vacatures niet dadelijk tot korporaal kunnen worden bevorderd, worden zoo mogelijk aangesteld tot kanonnier 1° klasse.

Artikel 14.

Een cursus duurt vier maanden.

Na afloop hiervan nemen de élèves, die volgens het oordeel van den directeur, met vrucht de lessen hebben bijgewoond, deel aan het hiervoren bedoelde examen.

Zij die hierin niet slagen, en degenen, die niet tot het examen waren toegelaten, nemen deel aan een tweeden cursus, na afloop waarvan zij allen (bijzondere gevallen uitgezonderd) aan het examen deelnemen.

Slagen de élèves na afloop van dien tweeden cursus niet, dan kan de korpscommandant op voordracht van den directeur en in verband met hunne vermoedelijke geschiktheid om een' graad of een' hooger grad te bekleden, hen een derden cursus laten doorloopen.

Slagen zij na afloop van den derden cursus niet, dan is de korpscommandant slechts in zeer bijzondere gevallen, zooals o. a. bij ernstige of langdurige ziekten, bevoegd, de élèves langer op de school te houden.

Élèves die zich slecht gedragen, weinig leerlust betoonen of de lessen niet kunnen volgen, worden op voorstel van den directeur door den korpscommandant van de school ontslagen.

Artikel 15.

Het onderwijs strekt zich uit over alle vakken, waarvan de kennis volgens het vastgestelde programma wordt vereischt.

De keuze der leerboeken is aan den korpscommandant overgelaten.

De lessen en oefeningen hebben plaats volgens het door den korpscommandant, in overleg met den directeur, vastgestelde tableau der werkzaamheden.

De korpscommandant kan voor zooverre hij zulks wenschelijk acht het personeel van de school doen deelnemen aan de jaarlijksche schietoefeningen der plaatselijke compagnieën vesting-artillerie.

Artikel 16.

Vóór den 10^{den} Januari van elk jaar maakt de directeur een verslag betreffende het onderwijs op, volgens model L. B.

Dit verslag wordt door den korpscommandant, c. q. verrijkt met diens beschouwingen, den chef van het wapen aangeboden.

Inwendige dienst.

Artikel 17.

De élèves vormen een peloton, waarbij ook de instructeurs worden ingedeeld, onder de bevelen van den directeur.

Zij zijn afzonderlijk gehuisvest.

Zoo veel mogelijk logeeren de onderofficieren-instructeur in de nabijheid der school.

Artikel 18.

De élèves nemen deel aan de menage van de compagnie, waarbij zij zijn ingedeeld.

Artikel 19.

Alle rapporten enz., enz., betreffende het personeel der school, worden aan den compagniescommandant overgebracht, nadat zij door den directeur zijn gevisceerd.

De directeur, instructeurs en élèves verhouden zich buiten zaken het onderwijs betreffende tot den compagniescommandant als de overige officieren en minderen van de compagnie.

Artikel 20.

De dagelijksche dienst wordt in verband met dit reglement en het tableau der werkzaamheden geregeld door den directeur.

Artikel 21.

De directeur, de onderofficieren-instructeur en de élèves zijn vrijgesteld van den inwendigen dienst bij de compagnie of bij het korps, inspectiën uitgezonderd.

De kampementswacht kan, indien de korpscommandant zulks wegens gebrek aan kader of manschappen bij de compagnieën ter plaatse, noodzakelijk acht, door de élèves worden betrokken.

Artikel 22.

Tot het houden van eigen oefening vereenigen de élèves zich op de uren, in het tableau der werkzaamheden aangegeven, in de daartoe bestemde schoollocalen.

De directeur regelt het toezicht.

Artikel 23.

Alles wat door een élève moedwillig is bedorven, wordt door hem vergoed.

Artikel 24.

De directeur is verantwoordelijk voor de leermiddelen der school, waarvan de élèves het voor het onderwijs benoodigde ten gebuike ontvangen.

Artikel 25.

In elk schoollocaal behoort aanwezig te zijn:
eene nominatieve opgave van de élèves behoorende tot de klasse(n) waaraan onderwijs wordt gegeven, tevens bevattende den datum hunner toelating;
een tableau der dagelijksche werkzaamheden;
een inventaris van het meubilair.

Garnizoensdienst.

Artikel 26.

Het personeel der school doet geen garnizoensdienst, uitgezonderd indien zulks door gebrek aan kader en manschappen bij de compagnieën ter plaatse, door den korpscommandant noodzakelijk wordt geacht.

Het neemt echter deel aan parades, wapenschouwingen en militaire begrafenissen, waarbij het geheele garnizoen onder de wapens komt, of tegenwoordig moet zijn.

(a) .....

PROCES-VERBAAL van examen, afgenomen aan de (b).....
tot plaatsing op de kaderschool .....
ter verkrijging van een' graad dan wel een' hoogerem graad , door de commissie bestaande uit .....
..... (c).

Volnummer.	Algemeen stam- boeknummer.	NAMEN.	Graden.	Gemiddeld cijfer verkregen bij het examen in: (*)										Totaal aantal punten.	Voldaan of niet voldaan.	AANMERKINGEN.

- (a) Korps of detachement. ...., den ..... 18..
(b) In te vullen met de qualiteiten der geëxamineerden. *De commissie*,
(c) Namen en rangen der commissieleden.
(*) In deze kolommen in te vullen de verschillende vakken in het programma
aangegeven onder de letters *a, b, c*, enz.

Gezien:

De commandant der veld- en bergbatterijen op *Java*,

De commandant der artillerie in enz.

COMMANDO ENZ.

JAARLIJKSCH VERSLAG

over 18.. van hetgeen betrekking heeft op het
onderwijs bij de kaderschool te

Banjoe Biroe.
Batavia.

Banjoe Biroe, den ..... 18..
Batavia
De directeur van de kaderschool,

Banjoe Biroe, den ..... 18..
Batavia
N^o /12.

Gezien:

De commandant der

Veld- en berghattertjen op Java,
Artillerie in de 1e militaire afdeling op Java,

Zie wijders de laatste bladzijde.

D A T U M S.	Directeur.	Aantal onderwijzers.			Aantal leerlingen.				
		Europeanen.	Inlanders.	Totaal.	Korporaals.			Europeesche kanon- niers.	Stukrijders (Inland- sche kanonniers).
					Europeanen.	Inlanders.	Totaal.		
Op 1 Januari 18.. (a).....									
Gedurende 18.. bijgekomen.....									
Gedurende 18.. afgegaan.....									
Op 31 December 18.. (b).....									

(a) Hieronder zijn begrepen de leerlingen die op 1 Januari 18.. waren overge-
van den vorigen cursus en die, welke waren aangewezen om op 1 Januari 18
nieuwen cursus te volgen.

(b) De hierachter ingevulde cijfers duiden aan het aantal leerlingen op dat
gebleven na aftrek van hen, die na afgelegd examen of om andere reden van de
ontslagen zijn.

TOELICHTINGEN.

In de rubriek »Toelichtingen» moet worden vermeld:

- 1^e. c. q. de redenen voor de bijzondere $\frac{\text{toeneming}}{\text{vermindering}}$ van het aantal leerlingen;
- 2^e. of er absentiën hebben plaats gehad om andere redenen dan dienst of ziekte;
- 3^e. plaats en toestand der schoollocalen;
- 4^e. toestand van het meubilair, de leermiddelen en schoolbehoefden;
- 5^e. of de toegestane gelden voldoende zijn om het meubilair, de leermiddelen en schoolbehoefden voortdurend in goeden staat te houden;
- 6^e. de namen der officieren, belast met het toezicht over de school en de leiding van het onderwijs;
- 7^e. verschillende meldenswaardige bijzonderheden de school betreffende, zoomede opgaven van hetgeen nuttig geacht wordt tot verbetering van den toestand der school.

N.B. Ten overvloede wordt herinnerd aan de bepaling, dat verslagen geene voorstellen mogen bevatten; deze laatsten moeten zoo noodig, afzonderlijk worden ingediend.

ORDER

VOOR DE

ARTILLERIE

1892.

N°. 8. BEVORDERING, AANSTELLING, DEGRADATIE EN TERUGSTELLING VAN ARTILLERISTEN.

A. Bevordering en aanstelling.

- a. De militairen, die voor *bevordering* tot een graad of hooger graad in aanmerking worden gebracht, moeten in alle opzichten voldoen aan de vereischten, vastgesteld voor den verlangden graad; bovendien behoort het oordeel omtrent gedrag, dienstijver en algemeene geschiktheid gunstig te zijn.

Zij, die tot *aanstelling* tot eene hoogere klasse van ongegradueerden worden voorgedragen, behoeven alleen aan laatstgemelde eigenschappen te voldoen;

- b. De voordrachtstaten tot *bevordering* en *aanstelling* worden opgemaakt volgens het bij deze order behoorende model L^r. A; deze staten worden door de commandanten der compagnieën of detachementen in duplo ingediend aan den korpscommandant, die ze met zijn advies vervolledigt en ze daarna den chef van het wapen aanbiedt. De extracten strafboek van de voorgedragenen worden bij de staten overgelegd;
- c. Voordrachtstaten tot *bevordering* worden den chef van het wapen aangeboden zoodra bij de compagnieën of detachementen personen aanwezig zijn, die voor bevordering in aanmerking komen.

In het begin van elk kwartaal onderzoeken de compagnies- of detachements-commandanten, welke militairen voor eene aanstelling tot kanonnier 1^e klasse of stukrijder 1^e klasse in aanmerking komen. De c. q. naar aanleiding

- van dit onderzoek op te maken voordrachtstaten tot *aanstelling* worden zoo spoedig mogelijk ingediend;
- d. Van de militairen, die voor een graad, een hooger en graad of eene hoogere klasse van ongegradeerden in aanmerking gebracht zijn, en die wegens gebrek aan vacatures nog niet bevorderd of aangesteld kunnen worden, wordt bij het hoofdbureau aanteekening gehouden op een daarvoor bestemd register. Zij worden daarop geplaatst in volgorde van de data, waarop hunne opname werd gelast. Bij gelijktijdige opname wordt die volgorde bepaald door het totaal aantal punten bij het examen behaald, en voor hen, die voor eene hoogere klasse van ongegradeerden zijn aanbevolen, door hunne voor gagement tellende dienstjaren. Van die opname wordt in de dispositie op de voordracht mededeeling gedaan. Naarmate er vacatures ontstaan in den graad of klasse, waarvoor de hier bedoelde militairen zijn aanbevolen, worden zij bevorderd of aangesteld in de volgorde, waarin zij op het aanbevelingsregister voorkomen;
- e. Bij overplaatsing van een op het aanbevelingsregister geplaatst militair wordt daarvan melding gemaakt in de kolom »Toelichtingen» van het extract uit den conductestaat, dat bij de overgangstukken moet worden gevoegd;
- f. Onderofficieren (onderofficieren-schrijvers zijn niet hieronder begrepen) in het aanbevelingsregister opgenomen, blijven, bijaldien zij den dienst verlaten en binnen één jaar daarin in denzelfden graad terugkeeren, op hun nummer in dit register gehandhaafd;
- g. Voor eene aanstelling tot kanonnier 1e klasse of stukrijder 1e klasse komen, met inachtneming van hetgeen sub *a* is voorgeschreven, in aanmerking:
- 1e. Europeesche kanonniers 2e klasse die 4 (¹) jaar dienst tellen ;
  - 2^e. Europeesche kanonniers 2^e klasse die 2 (¹) jaar dienst tellen en kunnen lezen, schrijven en optellen en aftrekken met geheele getallen;
  - 3^e. Inlandsche kanonniers 2^e klasse en stukrijders 2^e klasse, die 6 (¹) jaar dienst tellen ;

(¹) De diensttijd bij andere wapens of in *Nederland* doorgebracht, wordt voor aanstelling tot kanonnier 1^e klasse of stukrijder 1^e klasse medegerekend.

- 4^e. Europeesche en Inlandsche kanonniërs 2^e klasse en stukrijders 2^e klasse die zich te velde bijzonder hebben onderscheiden;
- 5^e. Europeesche en Inlandsche kanonniërs 2^e klasse en stukrijders 2^e klasse die met goed gevolg de lessen op eene der kaderscholen hebben bijgewoond, doch wegens gebrek aan vacatures nog niet tot korporaal bevorderd kunnen worden;
- h. Wanneer een militair, die tot bevordering of aanstelling is voorgedragen, zich na de indiening der voordracht zoodanig misdraagt, dat de korpscommandant of de zelfstandige compagnies- of detachementscommandant van oordeel is, dat hij eene zoodanige bevordering of aanstelling niet verdient, dan moet, bij ontvangst van eene gunstige beschikking op de gedane voordracht, daaraan geen gevolg worden gegeven, en behoort hiervan met vermelding der redenen aan den chef van het wapen gerapporteerd te worden;
- i. Militairen, die zich te velde *buitengewoon* onderscheiden, mogen tot *bevordering* worden voorgedragen.

B. Degradatie en terugstelling. (1)

- j. Voordrachten tot *degradatie* en *terugstelling* worden opge- maakt volgens het bij deze order gevoegde model L^r. B. Deze voordrachtstaten worden op dezelfde wijze ingediend als bij de voordrachten tot bevordering is bepaald.
- k. De *terugstelling* van eene hoogere tot eene lagere klasse van ongegradueerden is geene straf doch een administratieve maatregel, waarvan in het strafboek, evenals bij *aanstelling* tot een hoogere klasse van ongegradueerden, op dezelfde wijze mutatie wordt gemaakt als in het stamboek plaats heeft;
- l. Indien eene voordracht tot terugstelling wordt ingediend naar aanleiding eener opgelegde straf (c. q. in verband met vroegere straffen) mag dit eerst geschieden, wanneer door den betrokken militair geene reclames tegen die straf zijn ingebracht (zie Algemeene order 1874, N°. 10 artikel 1);

(1) Onder terugstellingen, genoemd in artikel 7 der Instructie voor de commandanten der artillerie op *Java* en ter *Sumatra's Westkust* en in artikel 5 van de Instructie voor den commandant der Veld- en Bergbatterijen op *Java* moet worden verstaan degradatiën.

m. Behoudens in de hieronder sub 1, 2 en 3 genoemde gevallen geschieden *degradatie* en *terugstelling* steeds door den chef van het wapen.

Deze gevallen zijn:

- 1^e. De plaatsing in de 2^e klasse van militaire discipline, welke straf voor den ongegradueerde eener hoogere klasse de terugstelling tot de laagste klasse van ongegradueerden in zich sluit, zonder dat zulks eene afzonderlijke beschikking vereischt;
  - 2^e. De veroordeeling van eenen gegradueerde of van eenen tot eene hoogere klasse van ongegradueerden behoorend militair tot de straf van militaire gevangenis, in welk geval de veroordeelde door den korpscommandant wordt gedegradeerd dan wel teruggesteld, zoodra bij het korps kennis is bekomen:
    - van een eindvonnis, waarbij de betrokken militair is gestraft met militaire gevangenisstraf zonder de bijkomende straf van vervallen verklaring van den militairen stand of van de betrekking van militair geëmployeerde;
    - of wel van het Gouvernements besluit waarbij gratie wordt verleend van de straf des doods, met verandering dier straf in militaire gevangenisstraf, zonder meer;
  - 3^e. De degradatie als bijkomende straf door den militairen rechter opgelegd;
- n. Indien een gegradueerde of een ongegradueerde van eene hoogere klasse door den burgerlijken rechter is veroordeeld, of aan eenen militair behoorende tot laatstbedoelde categorie door eenen krijgsraad de straf van militaire detentie, dan wel gevangenis of dwangarbeid buiten den ketting is opgelegd, dan wordt, wanneer hij bestemd is om in de gelederen terug te keeren, (zie Algemeene order 1885, N°. 28 art. 25) de beslissing omtrent de eventueele degradatie, dan wel de terugstelling overgelaten aan den chef van het wapen:
- o. Een gegradueerde, die tot degradatie is voorgedragen, moet in afwachting van de beschikking op die voordracht in het kwartier geconsigneerd blijven, kunnende hem het arrest in de politiekamer alleen dan worden opgelegd, wanneer zulks in het belang van de krijgstucht noodzakelijk mocht zijn.

Door deze order vervallen de orders voor de artillerie
N°. 2 van 1882 en N°. 8 van 1887.

BATAVIA, den 14^{den} Juni 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

(a) .....

(b) .....

NOMINATIEVE STAAT der onderofficieren, korporaals en manschappen, die tot ^{bevordering} _{aanstelling} worden voorgedragen.

Korps-	Algemeen stamboek-	NUMMERS.	NAMEN.	Tegenwoordige graad en hoelang bekleed.	Tot wat voorgedragen.	Ouderdom in volle jaren.	Aantal dienstjaren.		Ondergane vonnissen en degradatiën, benevens vroegere plaatsing in de 2 ^e kl. van militaire discipline.	Aanteekening van den compagnies commandant.	Consideratiën en advies van den betrokken korps-commandant.	Beschikking van den chef van het wapen der artillerie.
							In Nederland.	In Indië.				
Europeanen.												
Inlanders.												

.... den . . 18.
 N^o . . . . .
 De comm^{dt} der
 .....

BIJLAGEN:

..... den ..... 18..
 De commandant (b)

- (a) Benaming van het korpsgedeelte.
- (b) Compagnie of detachment.

(a) .....

(b) .....

NOMINATIEVE STAAT der onderofficieren, korporaals en manschappen, die tot $\frac{\text{degradatie}}{\text{terugstelling}}$ worden voorgedragen.

Nummers.		N A M E N.	Voordracht tot degradatie (terugstelling)		Aanteekening van den compagnies-commandant (opgave der redenen).	Consideratiën en advies van den betrokken korps-commandant.	Beschikking van den chef van het wapen der artillerie.
Korps-	Algemeen stamboek-		van	tot			
Europeanen.							
Inlanders.							
						....., den ..... 18..	
						N ^o	
						<i>De commandant der</i>	

BIJLAGEN:

....., den ..... 18..

De commandant (b)

- (a) Benaming van het korpsgedeelte.
- (b) Compagnie of detachment.

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 9. VUURWERKER BIJ EEN COMMANDEMENT DER ARTILLERIE.
Opleiding en benoeming tot —.

De opleiding tot sergeant-vuurwerker bij een commandement der artillerie heeft uitsluitend plaats te *Batavia*, *Semarang* en *Soerabaja*.

Daarvoor komen in aanmerking Europeesche sergeanten en korporaaals die een goet gedrag en ijver bezitten.

Verzoeken tot deze opleiding worden op 1 April en 1 October van elk jaar, middels verzoekstaat bij den chef van het wapen overgebracht, op de wijze als aangegeven is in de artillerie-order N°. 6 van 1891.

Van de militairen door den chef aangewezen om, het zij terstond, het zij later, tot sergeant-vuurwerker te worden opgeleid, wordt ten hoofdbureele een aanbevelingsregister aangehouden

Zij die daartoe aan de beurt zijn, worden in de gelegenheid gesteld die opleiding te ontvangen, waartoe zij c. q. naar een der drie voornoemde plaatsen worden overgeplaatst.

Met de opleiding, die in den regel een half jaar duurt, en theoretisch en practisch geschiedt, is een sergeant-majoor-vuurwerker belast, onder toezicht van den luitenant bij het commandement der artillerie, terwijl de gewestelijke artillerie commandant zorgt dat de opleiding geregeld en doeltreffend plaats heeft, en de opgeleiden daartoe, voor zooveel hem zulks noodig voorkomt van andere diensten worden vrijgesteld.

Het theoretische onderwijs omvat het geheele »Handboek ter vervaardiging van ernstvuurwerken» met het daarbij behoorende aanhangsel. Bij de behandeling wordt echter, na de voorgeschreven veiligheidsmaatregelen, de nadruk gelegd op die werkzaamheden welke bij de laboratoria der artillerie-

commandementen voorkomen, en ten aanzien van Hoofdstuk II rekening gehouden met het al of niet veelvuldig gebruik der bestanddeelen, vloeistoffen enz. aldaar.

Het practische onderwijs omvat, voor zooveel mogelijk, alle laboratoriumwerkzaamheden die bij de artillerie-commandementen kunnen voorkomen; als:

het bereiden en behandelen van sassen; het vervaardigen van alle soorten kardoeszakken en kardoezen; het inwendig verkitten en vernissen, het vullen en het opklossen van projectielen; het vervaardigen van vuurwerken tot ontsteking van ladingen, tot brandstichting, tot verlichting en tot het geven van seinen, voor zoover deze werkzaamheden niet uitsluitend bij de pyrotechnische werkplaats en den artillerie-construc-tiewinkel geschieden en het nazien, herstellen, breken, sloopen, ledigen en verpakken van ernstvuurwerken. Voor dit onder-wijs wordt in de eerste plaats gebruik gemaakt van de labo-ratoriumwerkzaamheden die bij het commandement voorkomen, terwijl verder ter verantwoordelijkheid van den artillerie-comman-dant, voor zooveel als noodig is, de aanwezige bestanddeelen en gereedschappen kunnen gebezigd worden.

Aan hen, die gedurende een half jaar opgeleid zijn, zich goed gedragen, ijver en aanleg betoond hebben, wordt in de eerste helft van Mei en November van elk jaar een examen afgenomen door eene commissie bestaande uit den luitenant bij het commandement der artillerie en een door den artillerie-commandant aan te wijzen officier.

Van hen, die zich gedurende de opleiding slecht gedragen of wel weinig ijver of aanleg betoonen, moet zulks onmiddel-lijk bij missive aan den chef van het wapen gerapporteerd worden; in afwachting van diens beschikking wordt hante opleiding gestaakt en verrichten zij de gewone diensten bij den troep.

Het examen bestaat uit een theoretisch en een practisch gedeelte; bij het afnemen van dit laatste wordt een onder-officier-vuurwerker ter beschikking van de commissie gesteld.

Bij het afnemen van het examen wordt rekening gehouden met hetgeen hierboven omtrent het onderwijs is voorgeschreven; juiste overeenstemming der benamingen met den Indischen-Instructie-Inventaris, mag evenmin gevorderd worden als de kennis van benoedigde hoeveelheden bestanddeelen en gereed-schappen, terwijl men zich ten aanzien van de soort daarvan, tot hoofdzaken moet bepalen. Bij het practische examen is den aspirant dan ook vergund voor afmetingen, gewichten en andere détailzaken het handboek te raadplegen.

De aspiranten moeten zooveel kennis van de Maleische taal bezitten als noodig is om eenvoudige laboratoriumwerkzaamheden, in die taal duidelijk te kunnen uitleggen; terwijl voorts de korporaals, wat cijferkunst betreft, moeten voldoen aan de bij artillerie-order N°. 7 van 1892, dienaangaande voor sergeant gestelde eischen. Omtrent een en ander wordt in het later te vermelden proces-verbaal van examinatie, het noodige aangeteekend.

In het theoretische gedeelte worden den aspirant 20, in het practische gedeelte 10 vragen gedaan.

De beoordeeling der antwoorden wordt uitgedrukt door een der cijfers 1 t/m 9, waaraan de volgende beteekenis wordt gehecht:

- 9 uitmuntend,
- 8 zeer goed,
- 7 goed,
- 6 redelijk goed.
- 5 voldoende,
- 4 bijna voldoende,
- 3 onvoldoende,
- 2 gering,
- 1 zeer gering.

Voor elk antwoord wordt door de commissie een dezer cijfers toegekend. De aspirant heeft voldaan als het gemiddelde cijfer in het theoretische gedeelte minstens 5, en in het practische gedeelte minstens 6 bedraagt, terwijl in het laatst genoemde gedeelte het voor iedere vraag verkregen cijfer minstens 5 moet bedragen.

Na afloop van het examen biedt de commissie den gewestelijken artillerie-commandant een proces-verbaal van examen aan, opgemaakt volgens het bij deze order behoorende model.

Dit proces-verbaal wordt in duplo en vergezeld van de extracten strafboek van de geëxamineerden, zonder geleidmissive den chef van het wapen aangeboden, die in verband met den uitslag der in de drie verschillende commandementen gelijktijdig afgelegde examens, de volgorde bepaalt waarin zij, omtrent wie de chef eene gunstige dispositie heeft genomen, voor eene benoeming tot sergeant-vuurwerker in aanmerking komen. Kunnen zij niet dadelijk worden benoemd, dan worden zij in die volgorde in het aanbevelingsregister opgenomen.

Sergeanten-vuurwerker die gedurende 6 maanden dezen graad bekleed hebben, wier gedrag en ijver niets te wenschen

overlaten en voldoende bekwaamheid in hun vak bezitten, moeten voor bevordering tot sergeant-majoor-vuurwerker worden voorgedragen.

Door deze order vervalt de order voor de artillerie N°. 25 van 1888.

BATAVIA, den 16^{den} Juli 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

Commandement der artillerie in de . . militaire afdeeling op Java.

PROCES-VERBAAL van examen afgenomen aan . . . . ., volgens dispositie van den chef van het wapen der artillerie dd. . . . . N^o . . . . . te . . . . . opgeleid tot sergeant-vuurwerker bij een commandement der artillerie.

Korps-	Stamboek-	N A A M.	Graad.	TOEGEKENDE CIJFERS.											Al of niet voldaan.	Dispositie van den chef van het wapen der artillerie.		
				Theoretisch gedeelte. Gemiddeld.	Practisch gedeelte.												Matteisch.	Cijferkunst (alleen voor korporaals).
					1 ^e vraag.	2 ^e vraag.	3 ^e vraag.	4 ^e vraag.	5 ^e vraag.	6 ^e vraag.	7 ^e vraag.	8 ^e vraag.	9 ^e vraag.	10 ^e vraag.				
320	124	N.	Sergeant.	$5^{17}/_{20}$	8	7	5	6	5	7	8	6	6	5	$6^3/_{10}$	6	—	Ja.
123	66	P.	Korporaal.	$5^{11}/_{20}$	6	4	7	8	4	6	5	7	7	8	$6^2/_{10}$	7	6	Neen.

..... den ..... 18..

N^o .....

Bijlagen: .....

Gezien:

De commandant der artillerie
in de . . . militaire afdeeling op Java.
(c. q. onder aanteekening dat enz.).

Afgegeven voor origineel
duplicaat

..... den ..... 18..

De commissie,

B

No. 9

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...

No.	Jenis	Uraian	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
100	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
101	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
102	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
103	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
104	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
105	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
106	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
107	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
108	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
109	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
110	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
111	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
112	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
113	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
114	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
115	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
116	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
117	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
118	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
119	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
120	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

...
 ...
 ...

0001
1954
ANFILLERAD

O R D E R
VOOR DE
A R T I L L E R I E
1892.

N°. 10. EXTRACTEN-STAMBOEK.

Voorschrift omtrent de —.

PERIODIEKE STUKKEN.

Opgave van in te dienen —.

*Wijziging en aanvulling van de orders voor
de artillerie N°. 10 van 1878 en N°. 4 van
1891.*

De Artillerie-order N°. 10 van 1878 wordt als volgt gewijzigd:

De laatste alinea moet gelezen worden:

„Bij voorstellen, voordrachten of rapporten omtrent artilleristen worden geene extracten-stamboek overgelegd, met uitzondering evenwel van voordrachten tot toekenning van de bronzen medaille voor trouwen dienst, waarbij dit wel geschiedt.”

De Artillerie-order N°. 4 van 1891 wordt als volgt gewijzigd en aangevuld:

Het voorkomende in den staat bij:

A. Maandelijks	Volgnummer	3
„ „	„	4
„ Driemaandelijks	„	1
„ „	„	5
„ „	„	6
„ Jaarlijks	„	2

B.	Maandelijks	Volgnummer	5
"	"	"	4
"	"	"	8
"	Driemaandelijks	"	1
"	Jaarlijks	"	2
C.	Driemaandelijks	"	1
"	"	"	5
D.	Maandelijks	"	4
"	Driemaandelijks	"	1
"	Jaarlijks	"	2
E.	Maandelijks	"	5
"	Driemaandelijks	"	1
F.	Maandelijks	"	6
"	"	"	7

vervalt.

In verband hiermede worden de volgnummers van dien staat als volgt gewijzigd:

A.	Maandelijks:	5, 6 en 7 in	3, 4 en 5
"	Driemaandelijks:	2, 5 " 4 "	1, 2 " 3
"	Jaarlijks:	3, 4 " 5 "	2, 3 " 4
B.	Maandelijks:	5, 6, 7 " 9 "	3, 4, 5 " 6
"	Driemaandelijks:	2, 3 " 4 "	1, 2 " 3
"	Jaarlijks:	3, 4, 5 " 6 "	2, 3, 4 " 5
C.	Driemaandelijks:	2, 3, 4 " 6 "	1, 2, 3 " 4
D.	Maandelijks:	5, 6, 7 " 8 "	4, 5, 6 " 7
"	Driemaandelijks:	2, 3, 4 " 5 "	1, 2, 3 " 4
"	Jaarlijks:	5 " 4 "	2 " 3
E.	Maandelijks:	6, 7, 8, 9 " 10 "	5, 6, 7, 8 " 9
"	Driemaandelijks:	2, 3, 4 " 5 "	1, 2, 3 " 4.

terwijl voorts de modellen N°s. 4, 5, 8, 11, 12, 14, 18, 20 en 31 vervallen.

In voornoemden staat worden verder de volgende wijzigingen aangebracht:

Het voorkomende:

Onder B. Maandelijks sub 6 en E. Maandelijks sub 9, 2^e kolom wordt aangevuld met de woorden: "en der burgerlijke schrijvers."

Onder F. Maandelijks sub 5 en Driemaandelijks sub 2, 2^e kolom staat: »paarden», lees: »rijkspaarden en muildieren».

Onder F. Driemaandelijks sub 5, 2^e kolom staat: »op de bronzen of zilveren medaille», lees: »op eenige medaille».

Aan het hoofd van Model N°. 54 staat: »op de bronzen of zilveren medaille», lees: »op eenige medaille voor trouwen dienst».

De 2^e alinea in de kolom »Toelichtingen» onder: .

A.	Driemaandelijks	sub	2,
B.	»	»	2,
C.	»	»	2.
D.	»	»	2,
E.	»	»	2,

vervalt.

BATAVIA, den 16^{den} Juli 1892.

De chef van het wapen der artillerie.

BILJARDT.

Kan ter bijwerking worden uitgeknipt.

Bij voorstellen, voordrachten of rapporten omtrent artilleristen worden geene extracten-stamboek overgelegd, met uitzondering evenwel van voordrachten tot toekenning van de bronzen medaille voor trouwen dienst, waarbij dit wel geschiedt,

(Art. O. 1892, N°. 10.)

Kan ter bijwerking worden uitgeknipt.

Bij voorstellen, voordrachten of rapporten omtrent artilleristen worden geene extracten-stamboek overgelegd, met uitzondering evenwel van voordrachten tot toekenning van de bronzen medaille voor trouwen dienst, waarbij dit wel geschiedt,

(Art. O. 1892, N°. 10.)

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

ORDER
VOOR DE
ARTILLERIE
1892.

N°. 11. VERWONDING EN VERMINKING IN DIENST VAN ARTILLERISTEN.

Onderzoek in te stellen bij —.

Wanneer artilleristen bij exercitiën, oefeningen enz. verwond of verminkt worden, laat de betrokken korpscommandant ter zake een onderzoek instellen.

Blijkt uit het onderzoek dat het ongeval te wijten is geweest aan gebrek aan toezicht, onvoldoende nakoming der voorgeschreven veiligheidsmaatregelen, onvolledigheid der bestaande reglementen en voorschriften, abnormalen toestand van het materieel, of wel wanneer het tot eene stamboekmutatie aanleiding geeft, een grooten omvang heeft, of om andere redenen bijzonder belangrijk moet worden geacht, dan moet hiervan aan den chef van het wapen gerapporteerd worden.

Door deze order vervalt de artillerie-order N°. 23 van 1870.

BATAVIA, den 16^{den} Juli 1892.

De chef van het wapen der artillerie,

BILJARDT.

SECRET

CONFIDENTIAL

ARTICLE

1952

THE UNITED STATES OF AMERICA

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL

Washington, D. C.

...

...

...

...

SECRET

O R D E R
VOOR DE
I N F A N T E R I E
1892.

N°. 1. INFANTERISTEN 1ste KLASSE.

*Wijziging van punt 4 der Infanterie order
N°. 7 van 1890.*

Punt 4 der Infanterie order N°. 7 van 1890 wordt gewijzigd, als volgt:

4. TERUGSTELLING.

„Betreffende het terugbrengen van eene hoogere tot eene lagere klasse van ongegradueerden wordt verwezen naar het daaromtrent bepaalde in de Algemeene orders N°. 69 van 1887 punt 10 en N°. 20 van 1891.”

BATAVIA, den 17^{den} Juni 1892.

De Chef van het Wapen der Infanterie,

VAN DE POL.

ORDER

LEFAZTERIE

1882

W. J. LEFAYTERIE

Wijaya, van de ...

...

Print & the ...

TERMINAL

...

...

...

...

O R D E R
VOOR DE
I N F A N T E R I E
1892.

N°. 2. VOORSCHRIFT BETREFFENDE DE WAPENING
EN DE MUNITIE.

*Wijziging van § 34 van het voorschrift betref-
fende de wapening en de munitie.*

Met terugzicht op de Infanterie-order N°. 11 van 1890 wordt medegedeeld, dat de 3° alinea van § 34 van bovengenoemd voorschrift behoort te luiden, als volgt:

De kap- en zaagmessen van de veldbataljons en van de garnizoensinfanterie (voor zoover deze laatste betreft alleen ten aanzien van garnizoenen, waar één of meer compagnieën gelegerd zijn) worden ten allen tijde scherp gehouden.

BATAVIA, den 26sten Juli 1892.

De Chef van het Wapen der Infanterie,
VAN DE POL.

O R D E R
VOOR DE
I N F A N T E R I E
1892.

N°. 3. VOORSCHRIFT VOOR DE SCHIETOEFENINGEN. BIJVOEGSEL
VAN HET VOORSCHRIFT VOOR DE SCHIETOEFENINGEN.
VOORSCHRIFT OMTRENT DE SAMENSTELLING, HET ONDER-
HOUD EN DE AANWENDING VAN DE REVOLVER. INFAN-
TERIE ORDERS.

*Wijziging van het voorschrift voor de schiet-
oefeningen,*

*van het bijvoegsel van het voorschrift voor de
schietoefeningen, en*

*van het voorschrift omtrent de samenstelling, het
onderhoud en de aanwending van de revolver.*

Intrekking van Infanterie-orders.

Voorschrift voor de schietoefeningen, enz.

§ 53 onder *g* te doen volgen:

- »*h.* een spion;
- »*i.* een gekleurde seinvlag.”

§ 57 te doen volgen door eene nieuwe §, luidende:

- »§ 57a. De *spion* bestaat uit een *spiegel* en een *standaard*
met *raam*, in welk laatste de spiegel geschoven wordt.
- »De *gekleurde seinvlag* is 0.50 M. in het vierkant en be-
vestigd aan een stok van 1 M. lengte.
- »Voor de even banen is de vlag rood, voor de oneven
»banen half rood en half wit.”

§ 44 te doen volgen door eene nieuwe §, luidende:

»§ 44a. Buiten den waarnemingspost, aan de niet aan de rooilijn grenzende zijde, is de spion geplaatst.

»De standaard van den spion is goed geplaatst, als de waarnemer in den spiegel, zoowel op den kortsten, als op den versten schietstand zijner baan, den schutter duidelijk kan zien.»

§ 80. Wordt gewijzigd als volgt:

»Alle afgerichte militairen, bewapend met het achterlaadgeweer klein kaliber, nemen aan de schietoefeningen met het geweer deel.»

§ 84. Aan deze § wordt als 2° alinea toegevoegd:

»De last tot het verwisselen van schijfsoort, tot het doen stilstaan der schijf en het verlaten van den post voor het snelvuur, of tot het aanwijzen van een schot, dat door het personeel niet is waargenomen, wordt door middel van afgesproken teekens door middel van de seinvlag aan het personeel in den waarnemingspost kenbaar gemaakt.»

Bladzijde 65, laatste alinea, vóór de woorden: »De oefeningen enz.» moet staan: »§ 117.»

§ 135. 5° regel de woorden: »een soldaat» worden vervangen door: »twee soldaten».

De laatste alinea behoort te luiden als volgt:

»De gegradueerde is met de waarneming en aanwijzing der schoten belast en heeft het toezicht op den dienst van beide soldaten, waarvan de een de kogelgaten dichtplakt en de ander met de waarneming in den spionspiegel is belast.

»Deze laatste staat naast den gegradueerde, zoodanig dat hij in den spionspiegel de vurende afdeeling op zijne baan kan zien, en let uitsluitend op het schieten en op de teekens, welke op zijne baan mochten gegeven worden, om ze daarna aan den gegradueerde mede te deelen.»

§ 139. Wordt gewijzigd als volgt:

»Is de waarnemer niet zeker, dat het schot op de eigen baan gevallen is, hetgeen alleen bij onoplettendheid van den soldaat, die in den spionspiegel waarneemt, kan geschieden, dan wacht hij het teeken met de gekleurde seinvlag bij de vurende afdeeling op zijne baan af.

»Acht hij het noodig, dat het schieten gestaakt wordt, dan steekt hij de seinvlag zichtbaar zwaaiende omhoog en wacht tot dat hij in den spionspiegel het teeken ziet geven, dat hij den post verlaten mag.»

Bijvoegsel van het schietvoorschrift.

De titel behoort te luiden, als volgt:

»Bijvoegsel van het voorschrift voor de schietoefeningen met het achterlaadgeweer klein kaliber bij de Infanterie.»

§ 2. De voorlaatste alinea wordt aangevuld, als volgt:

»De pinnen kunnen met een spie worden vastgezet.»

§ 3. Aan deze § worden de volgende alinea's toegevoegd:

»Buiten den waarnemingspost, aan de zijde van het windas, is de spion geplaatst.

»De spion bestaat uit een spiegel en een standaard met raam, waarin de spiegel geschoven wordt.

»De standaard is goed geplaatst, als de waarnemer in den spiegel zoowel op den kortsten, als op den versten schietstand zijner baan, den schutter duidelijk kan zien.»

§ 4. Aan de 2e alinea wordt de volgende volzin toegevoegd:

»De achterste ligger is aan de binnenzijde bijgeschuind onder een hoek van 4 à 5°.»

De 4e alinea wordt gewijzigd, als volgt:

»De schijf wordt in de ruimte tusschen de houten liggers geplaatst en elk schijfbeen tegen den voorsten ligger vastgeklemd met eene kleine houten wig, aan de vóór- (rechtstandige zijde) uitgehold volgens het beloop van den bamboe, aan de achterzijde bijgeschuind onder denzelfden hoek als de ligger en van boven voorzien van een kop of ijzeren oog.»

§ 5. 1^e alinea staat: »§§ 55 en 56 van het schietvoorschrift,» lees: »§§ 54 en 55 voorschrift voor de schietoefeningen.»

2^e alinea staat: »§ 56 schietvoorschrift,» lees: § 55 voorschrift voor de schietoefeningen.»

§ 7. 1^e alinea. De woorden van af »en is van boven» te doen vervangen door: »en is bevestigd in een houten raam, dat aan de onderzijde voorzien is van twee touwen, om het te kunnen vastbinden.»

§ 8. De derde en laatste alinea komen te vervallen en in de plaats daarvan wordt opgenomen:

»Aan den dwarsligger zijn twee katrollen (blokken) bevestigd, (één in het midden en één nabij den buitensten staander), waaraan de schijf door middel van het ophangtouw wordt opgeschen.»

§ 9. 2e alinea staat: »(fig. 7 schietvoorschrift)» lees: »(fig. 7 voorschrift voor de schietoefeningen)», laatste alinea komt te vervallen.

§ 10. Als twee laatste alinea's bijvoegen:

»een *gekleurde seinvlag* van 0.50 M. in het vierkant, bevestigd aan een stok van ongeveer 1 M. lengte.

»Voor de even banen is de vlag rood, voor de oneven banen half rood en half wit.»

§ 11. 1^e alinea staat: »§ 49 van het schietvoorschrift», lees: »§ 47 voorschrift voor de schietoefeningen».

2^e alinea bijvoegen: »alsmede een reserve-spionspiegel»,

§ 12. 5^e alinea, de laatste volzin moet luiden:

»Aan de zijde van het windas, is een hekdeur met slot en sleutel.»

Laatste alinea bijvoegen:

»echter zoodanig, dat de waarneming in den spionspiegel niet gehinderd wordt».

§ 15. Aan het slot der 1ste alinea staat: »(§ 41 van het schietvoorschrift)», lees: »(§ 40 voorschrift voor de schietoefeningen)».

§ 14. 3^e. staat: »twee ophangtouwen», lees: »het ophangtouw»;

6^e. vervallen de woorden:

»met bijbehorenden lossen haak»;

Alsnog bijvoegen:

»11^e. een seinvlag;

»12^e. een spionspiegel».

§ 15. 6^e te lezen als volgt:

»6^e. De *aanwijsschijf* ophangen.

»De *aanwijsschijf* wordt bedaard opgehangen, daarna worden de touwen aan de onderzijde stevig aan de galg vastgemaakt».

§ 17. 2^e alinea vervallen de woorden: »de ophangtouwen afgenomen».

4^e alinea vervallen de woorden:

»de ophangtouwen», en »met haak»,

en moet worden bijgevoegd:

»de seinvlag en de spionspiegel».

§ 20. De laatste alinea komt te vervallen.

§ 21. 4^e en 5^e regel staat:

»§ 82 tot en met § 108 van het schietvoorschrift», lees:
»§ 80 tot en met § 106 van het voorschrift voor de schiet-
oefeningen»,

8^e regel staat: »§ 87», lees: »§ 85».

§ 25. De woorden aan het slot »en den sleutel bij zich houdt»,

te vervangen door:

»en den sleutel aan den gegraduateerde in den waarnemings-
post geeft.»

§ 26. De woorden: »wordt door een ordonnans over-
gebracht», te vervangen door:

»wordt door middel van eenvoudige teekens aan den waar-
nemer in den spionspiegel kenbaar gemaakt».

§ 27. De woorden van af: »en het geweer ontladen, enz.»
te vervangen door:

»het geweer ontladen en overnemen en door het zwaaien
»boven het hoofd met de seinvlag het teeken geven, dat de
»waarnemingspost mag verlaten worden.»

§ 28. 2^e regel staat: »twee», lees: »drie».

§ 31. 1^e alinea staat: »andere», lees: »tweede».

Als laatste 2 alinea's wordt toegevoegd:

»De derde soldaat staat naast den gegraduateerde, zoodanig
»dat hij in den spiegel de vurende afdeeling op zijne baan
»kan zien.

»Hij let uitsluitend op het schieten en op de teekens,
»welke op zijne baan mochten gegeven worden en deelt deze
»aan den gegraduateerde mede.»

§ 35. Staat: »§ 158 van het schietvoorschrift», lees:
»§ 156 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 38. De woorden aan het slot: »en wacht de komst
enz.», te vervangen door:

»en wacht tot dat op zijne baan de schutter met het
»geweer »over» staat en door het zwaaien met de seinvlag
»het teeken gegeven wordt, dat de waarnemingspost mag
»verlaten worden.»

**Voorschrift omtrent de samenstelling, het onderhoud
en de aanwending van de revolver en de daar-
mede te houden schietoefeningen bij de
Infanterie.**

§ 46. 2^e alinea staat: »§ 55, sub *c* van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 54, sub *c* van het voorschrift voor de schietoefeningen.»

5^e alinea staat: »§ 55 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 54 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 47. In de laatste twee regels staat: »in §§ 41 en 42 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »in §§ 40 en 41 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 48. Wordt gewijzigd als volgt:

»Bij voorkeur in, anders zoo nabij mogelijk het kampement »der betrokken officieren moet eene gelegenheid zijn voor »het schieten met de revolver.

»Voor de oefeningen van het met de revolver bewapende »kader kan gebruik gemaakt worden van bovenbedoelde »revolverschietbaan.

»Waar deze gelegenheid niet bestaat, wordt een der gewone »schietbanen gebezigd. (§§ 43 en 44 van het voorschrift »voor de schietoefeningen)».

§ 49. Te lezen als volgt:

»De dienst bij de schijf geschiedt volgens de voorschriften »in §§ 155, 157, 158, 159, 140, 142, 144 en 145 van het »voorschrift voor de schietoefeningen.»

§ 52. Te doen voorafgaan, door eene nieuwe §, luidende:

»§ 51a. De officieren moeten zich in het schieten met de »revolver oefenen. Deze oefeningen worden door de korps- »(detachements) commandanten geregeld en behooren in rui- »men zin te worden opgevat.»

§ 52. 1^e alinea. Op »sergeant-majors» te doen volgen:
»korps- (detachements) gewijze.»

§ 72. Staat: »§ 95 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 93 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 85. 6^e alinea staat: »§ 53, sub *d*, schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 54, sub *d*, voorschrift voor de schietoefeningen».

Voorlaatste alinea, staat: »§§ 58 en 119, schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§§ 37 en 117 voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 87. Laatste alinea, staat: »§ 176 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 174 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 95. Staat: »§ 178 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 175 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

§ 99. Staat: »§ 189 van het schietvoorschrift der Infanterie», lees: »§ 186 van het voorschrift voor de schietoefeningen».

In verband met het vorenstaande worden ingetrokken de Infanterie-orders, van:

- 1889, N°. 2,
- 1889, » 4,
- 1890, » 1,
- 1890, » 12,
- 1890, » 15 en
- 1891, » 5.

BATAVIA, den 50sten Juli 1892.

De Chef van het Wapen der Infanterie,

VAN DE POL.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Kar ter bijwerking worden uitgeknipt.

§ 37a. De *spion* bestaat uit een *spiegel* en een *standaard* met *raam*, in welk laatste de spiegel geschoven wordt.

De *gekleurde seinvlag* is 0.50 M. in het vierkant en bevestigd aan een stok van 1 M. lengte.

Voor de even banen is de vlag rood, voor de on-even banen half rood en half wit.

I. O. 1892, N°. 3.

§ 44a. Buiten den waarnemingspost, aan de niet aan de rooilijn grenzende zijde, is de spion geplaatst.

De standaard van den spion is goed geplaatst, als de waarnemer in den spiegel, zoowel op den kortsten, als op den versten schietstand zijner baan, den schutter duidelijk kan zien.

I. O. 1892, N°. 3.

§ 80. Alle afgerichte militairen, bewapend met het achterlaadgeweer klein kaliber, nemen aan de schietoefeningen met het geweer deel.

I. O. 1892, N°. 3.

De last tot het verwisselen van schijfsoort, tot het doen stilstaan der schijf en het verlaten van den post voor het snelvuur, of tot het aanwijzen van een schot, dat door het personeel niet is waargenomen, wordt door middel van afgesproken teekens door middel van de seinvlag aan het personeel in den waarnemingspost kenbaar^g gemaakt.

I. O. 1892, N°. 3.

De gegraduateerde is met de waarneming en aanwijzing der schoten belast en heeft het toezicht op den dienst van beide soldaten, waarvan de een de kogelgaten dichtplakt en de ander met de waarneming in den spionspiegel is belast.

Deze laatste staat naast den gegraduateerde, zoodanig dat hij in den spionspiegel de vurende afdeeling op *zijne* baan kan zien en let uitsluitend op het schieten en op de teekens, welke op *zijne* baan mochten gegeven worden, om ze daarna aan den gegraduateerde mede te deelen.

I. O. 1892, N°. 3.

§ 139. Is de waarnemer niet zeker, dat het schot op de eigen baan gevallen is, hetgeen alleen bij onoplettendheid van den soldaat, die in den spionspiegel waarneemt, kan geschieden, dan wacht hij het teeken met de gekleurde seinvlag bij de vurende afdeeling op *zijne* baan af.

Acht hij het noodig, dat het schieten gestaakt wordt, dan steekt hij de seinvlag zichtbaar zwaaiende omhoog en wacht tot dat hij in den spionspiegel het teeken ziet geven, dat hij den post verlaten mag.

I. O. 1892, N°. 3.

Buiten den waarnemingspost, aan de zijde van het windas, is de spion geplaatst.

De spion bestaat uit een spiegel en een standaard met raam, waarin de spiegel geschoven wordt.

De standaard is goed geplaatst, als de waarnemer in den spiegel zoowel op den kortsten, als op den versten schietstand zijner baan, den schutter duidelijk kan zien.

I. O. 1892, N°. 3.

De achterste ligger is aan de binnenzijde bijgeschuind onder een hoek van 4 à 5°.

I. O. 1892, N°. 3.

De schijf wordt in de ruimte tusschen de houten liggers geplaatst en elk schijfbeen tegen den voorsten ligger vastgeklemd met eene kleine houten wig, aan de vóór- (rechtstandige zijde) uitgehold volgens het beloop van den bamboe, aan de achterzijde bijgeschuind onder denzelfden hoek als de ligger en van boven voorzien van een kop of ijzeren oog.

I. O. 1892, N°. 3.

Aan den dwarsligger zijn twee katrollen (blokken) bevestigd, (één in het midden en één nabij den buitensten staander), waaraan de schijf door middel van het ophangtouw wordt opgeschen.

I. O. 1892, N°. 3.

enEgekleurdesein vlag van 0.50 M. in het vierkant, bevestigd aan een stok van ongeveer 1 M. lengte.

Voor de even banen is de vlag rood, voor de oneven banen half rood en half wit.

I. O. 1892, N°. 3.

6°. *De aanwijsschijf ophangen.*

De aanwijsschijf wordt bedaald opgehangen, daarna worden de touwen aan de onderzijde stevig aan de galg vastgemaakt.

I. O. 1892, N°. 3.

1. The first part of the book is devoted to a general introduction to the subject of the book. It is written in a clear and concise style and is suitable for both students and teachers.

2. The second part of the book is devoted to a detailed discussion of the various aspects of the subject. It is written in a clear and concise style and is suitable for both students and teachers.

3. The third part of the book is devoted to a detailed discussion of the various aspects of the subject. It is written in a clear and concise style and is suitable for both students and teachers.

4. The fourth part of the book is devoted to a detailed discussion of the various aspects of the subject. It is written in a clear and concise style and is suitable for both students and teachers.

5. The fifth part of the book is devoted to a detailed discussion of the various aspects of the subject. It is written in a clear and concise style and is suitable for both students and teachers.

het geweer ontladen en overnemen en door het zwaaien boven het hoofd met de seinvlag het teeken geven, dat de waarnemingspost mag verlaten worden.

I. O. 1892, N°. 3.

De derde soldaat staat naast den gegraduateerde, zoodanig dat hij in den spiegel de vurende afdeeling op *zijne* baan kan zien.

Hij let uitsluitend op het schieten en op de teekens, welke op *zijne* baan mochten gegeven worden en deelt deze aan den gegraduateerde mede.

I. O. 1892, N°. 3.

en wacht tot dat op zijne baan de schutter met het geweer "over" staat en door het zwaaien met de seinvlag het teeken gegeven wordt, dat de waarnemingspost mag verlaten worden.

I. O. 1892, N°. 3.

§ 48. Bij voorkeur in, anders zoo nabij mogelijk het kampement der betrokken officieren moet eene gelegenheid zijn voor het schieten met de revolver.

Voor de oefeningen van het met de revolver bewapende kader kan gebruik gemaakt worden van bovenbedoelde revolverschietbaan.

Waar deze gelegenheid niet bestaat, wordt een der gewone schietbanen gebezigd. (§§ 43 en 44 van het voorschrift voor de schietoefeningen.

I. O. 1892, N°. 3.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text in the upper middle section.

Third block of faint, illegible text in the middle section.

Fourth block of faint, illegible text in the lower middle section.

§ 49. De dienst bij de schijf geschiedt volgens de voorschriften in §§ 135, 137, 138, 139, 140, 142, 144 en 145 van het voorschrift voor de schietoefeningen.

I. O. 1892, N°. 3.

§ 51a. De officieren moeten zich in het schieten met de revolver oefenen. Deze oefeningen worden door de korps- (detachements) commandanten geregeld en behooren in ruimen zin te worden opgevat.

I. O. 1892, N°. 3.

ORDER
VOOR DE
INFANTERIE
1892.

N°. 4. VOORSCHRIFT VOOR HET ONDERRICHT IN
HET BAJONETSCHERMEN.

*Wijziging van het voorschrift voor het onder-
richt in het bajonetschermen.*

Inleiding. Tusschen de 5^e en 6^e alinea eene nieuwe alinea
te voegen, luidende :

»Het geweer kan van den geweerriem worden ontdaan.»

§ 6. bladz. 9, tweede regel van boven, tusschen de woorden
»geweer en" in te voegen het woord »vóór.»

BATAVIA, den 20sten December 1892.

De Chef van het Wapen der Infanterie,

VETTER.

O R D E R

EXFANTRIE

1888

VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE

HEEREN VAN DE WET

IN DEN NEDERLANDSCHEN OORLOG

TE ROTTERDAM

De heer van de Wet heeft de eer te verzoeken

de heer van de Wet te verzoeken de heer van de Wet

te verzoeken de heer van de Wet te verzoeken

Rotterdam den 20^{den} November 1888

De heer van de Wet te verzoeken

TE TIEP

O R D E R
VOOR DE
C A V A L E R I E
1892.

N°. 1. *Wijziging in het voorschrift betreffende het paardentuig en de bepakking der Cavalerie.*

Als een vervolg op de Order voor de Cavalerie N°. 3 van 1890, worden de volgende wijzigingen gebracht in het voorschrift betreffende het paardentuig en de bepakking der Cavalerie:

Blz. 1. De cijfers »8 t/m 12'' te veranderen in »6 t/m 10''; na »10 den bindriem'' op te nemen »11 de hoefijzerzakjes''; de cijfers »15 t/m 17'' te veranderen in: »12 t/m 16''.

Blz. 5. Na de 6^e alinea te doen volgen eene nieuwe alinea luidende:

»Ten einde beschadiging door het slaan van den sabel te voorkomen is de achterboom ter linkerzijde voorzien van een stuk leder met Mg. draadnagels daarop gespijkerd.»

Blz. 4. De eerste regels der 2^e alinea te lezen:

»Het voor- en achtereinde van den wolf is met Mg. hout-schroeven op de boomen bevestigd en bedekt met een lederen dekstuk, ten einde het beschadigen der voering van het Russen als de houtschroeven.»

Blz. 4. Na den laatsten regel te doen volgen:

»en van de hoefijzerzakjes''.

Blz. 7, 8 en 9 de cijfers »8 t/m 12'' te veranderen in »6 t/m 10''.

Blz. 9. Na »10. De bindriem enz.'' op te nemen:

»11. De hoefijzerzakjes twee in getal dienende elk tot het bergen van een hoefijzer en 6 hoefnagels.

»Zij bestaan uit een vóór- en achterstuk van middelsoort
»harnachementsleder, die door een tusschenrand zijn vereenigd.

»Zij worden door eene klep, die op het achtersuk is ge-
»naaid middels een stoot en een op het voorstuk genaaide gesp
»met passant gesloten.

»In het zakje tegen het achterstuk is een stukje leder ge-
»naaid, vormende zes passanten voor de hoefnagels.

»In het bovenste gedeelte van het achterstuk, dat door een
»dekstuk, van middelsoort harnachementsleder versterkt is,
»bevindt zich een gat tot doorlating van den halfronden ijzeren
»ring.”

Blz. 9, 10 en 11 de cijfers »15 t/m 17” te veranderen in:
»12 t/m. 16”.

Blz. 9. 4de alinea, 4de regel, Na »mantel” te doen volgen:
»en van de hoefijzerzakjes”.

3de regel, te doen vervallen:

»van de staatriemkappen”; het woordje »en” te lezen:
»nadat het hoefijzerzakje daaraan is bevestigd en vervolgens.”

6de regel, te doen vervallen de woorden: »er om”.

Blz. 18. 2de regel van de beschrijving van: *de Deken* na
»zadelbok” te doen volgen: »en van de singelgespen”.

Blz. 25. Na de onderste alinea te doen volgen:

»de *Kwartiermuts*, dubbel gevouwen op het hemd de rij-
»broek en de pakjes patronen.”

Blz. 24. Bovenste alinea te lezen:

»de *stroowisch* (van $\pm$ 10 cM. lengte en $\pm$ 8 cM. middel-
»lijn) bovenop; de poetszak wordt daarna gesloten.”

Blz. 24. Tusschen »de waschlap” en »eene attila” in te
voegen:

»de *rosborstel* rechtop tegen de voorzijde met het haar naar
»buiten”.

Blz. 24. Te doen vervallen:

»de *manenkam* tegen de voorzijde”.

Blz. 28. De 4^e aline van onder te doen vervallen.

Blz. 28. Insteede van de drie onderste alinea's te lezen:

»Rukt de troep in marsch-tenue uit, dan is de bepakking
»zooals hierboven is aangegeven. Overigens wordt gereden
»op den zadel zonder bepakking.”

Blz. 52. § V. Aan het hoofd toe te voegen: »en van de reserve hoefijzers”.

Blz. 55. Na de bovenste alinea te doen volgen eene nieuwe alinea, luidende:

»De reserve-hoefijzers worden gemerkt met het hoefnummer »van het paard waartoe zij behooren.”

6^e alinea voor »scharen en ringen van fouragestrikken” te lezen: »scharen, ringen van fouragestrikken en reserve-hoefijzers”.

Blz. 55. Na de 4^e alinea te doen volgen eene nieuwe alinea, luidende:

»Bij de *hoefijzerzakjes* op de achterzijde ter halve hoogte, »in het midden der breedte.”

Blz. 56. Onderaan de bladzijde eene nieuwe alinea op te nemen, luidende:

»Bij de reserve-hoefijzers op de ondervlakte aan den toon.”

SALATIGA, den 12^{den} October 1892,

De Commandant van het Regiment Cavalerie.

VAN DER SCHOOT.

ORDER

VOOR DEN

MILITAIR GENEESKUNDIGEN DIENST.

1892.

N°. 1. MAANDELIJKSCHE, JAARLIJKSCHE EN TUSSCHENTIJDSCHE
ZIEKENRAPPORTEN.

Over het opmaken en indienen van —

Met terugzicht tot artikel 13 van het reglement op den militair geneeskundigen dienst in *Nederlandsch-Indië* — Algemeene order N°. 12 van 1887 — wordt ten opzichte van het opmaken en indienen van ziekenrapporten het volgende voorgeschreven.

De modellen welke bij order voor den militair geneeskundigen dienst N°. 2 van 1881 zijn ingevoerd, worden, wat betreft het maandelijksch ziekenrapport met ingang van 1 Januari 1893 en wat betreft het jaarlijksch ziekenrapport met ingang van 1 Januari 1894, vervangen door de bij dispositie van den Commandant van het Leger dd. 17 Mei 1892 goedgekeurde modellen voor het maandelijksch en het jaarlijksch ziekenrapport.

Ten einde de jaarlijksche ziekenrapporten op den 5^{den} Januari te kunnen indienen, moeten tijdig uit de maandelijksche ziekenrapporten verzamelstaten worden gemaakt, ten einde die in de eerste dagen van Januari te totaliseeren.

Om de meerdere of mindere salubriteit der garnizoenen onderling naar eenen vasten maatstaf te kunnen beoordeelen, worden in de garnizoensziekenregisters, waaruit de maandelijksche en dus ook de jaarlijksche ziekenrapporten worden samengesteld, alleen die zieken opgenomen, die langer dan drie dagen in het kwartier zijn behandeld, met uitzondering van hen, die ten slotte toch naar eene ziekeninrichting worden gezonden.

Kwartierzieken, die binnen dien termijn overlijden, of officieren, die binnen dien termijn voortdurend worden afgekeurd of wegens ziekte met verlof naar *Eurōpa* gaan, worden eveneens in genoemde registers en rapporten vermeld.

De in de ziekeninrichting ter begraving opgenomen lijken worden in de garnizoens ziekenrapporten op staat V middels noten aangeduid.

Wordt in den loop van het verslagjaar een garnizoen opgeheven of van geneesheer ontbloot, dan moeten de gewestelijk eerstaanwezende officieren van gezondheid tegen het einde des jaars uit de ontvangen maandelijksche ziekenrapporten algemeene rapporten samenstellen en die aan den Chef over den geneeskundigen dienst indienen.

De ziekenrapporten betreffende de op expeditie zijnde troepen, waarvoor de in de tweede alinea deze order bedoelde modellen worden gebezigd, worden, ingevolge de bepaling opgenomen in de Algemeene order N°. 23 van 1864, door tusschenkomst van den expeditiecommandant ingediend aan den Chef over den geneeskundigen dienst. Zijn de troepen op het einde van eenig jaar nog niet naar hunne garnizoenen teruggekeerd, dan worden vóór of op den vijften Januari jaarrapporten ingediend zoowel betreffende de *in* als *buiten* de ambulances behandelde zieken, terwijl bij het einde der expeditie diezelfde rapporten worden ingediend over den *geheelen duur der expeditie*, vergezeld van een verslag, waaromtrent in acht moet worden genomen het bepaalde in de twee laatste alinea's van evengenoemde Algemeene order.

Op gelijke wijze als in de voorgaande alinea is aangegeven, moet worden gehandeld bij voorkomende groote manoeuvres.

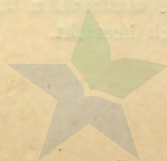
De officieren van gezondheid, die zijn aangewezen om artillerie afdeelingen bij het doen der schietoefeningen te vergezellen, dienen, na afloop daarvan ziekenrapporten en een verslag in aan den gewestelijk eerstaanwezenden officier van gezondheid, tot wiens ressort de plaats der schietoefeningen behoort. Deze autoriteiten bieden deze stukken den Chef over den geneeskundigen dienst aan.

Bij het voorkomen van epidemische of besmettelijke ziekten in eenig garnizoen worden — bijaldien ter zake geen bepaalde voorschriften bestaan of worden gegeven — tiendaagsche rapporten, volgens het bij deze order gevoegd model, ingediend aan de gewestelijk eerstaanwezende officieren van gezondheid, door wie een afschrift dier rapporten, zoo noodig toegelicht, aan den Chef over den geneeskundigen dienst wordt toegezonden. Het eerste rapport dient dan als kennisgeving.

Door het bovenstaande vervallen de order voor den militair geneeskundigen dienst N°. 2 van 1881 en alle ter zake bestaande aanschrijvingen.

BATAVIA, den 24sten Mei 1892.

De Chef over den geneeskundigen dienst,
ROMBACH.

Ziekeninrichting en gar...

Rapport der (a)..... lijders van den (b)...

KORPSEN, DIENSTEN, ENZ.	Bleven onder behandeling.			Bijgekomen.			Her-	
	Europ.	Afrik.	Inl.	Europ.	Afrik.	Inl.	Europ.	
Bij wijze van voorbeeld.	Officiëren.....							
	? Bataljon Infanterie.....							
	?							
	? Escadron Cavalerie.....							
	? Compagnie Artillerie.....							
	Subsistenten-kader.....							
	Hospitaal personeel.....							
	Provoosthuis.....							
	Hr. M ^s . Marine.....							
	Gouvernements Marine.....							
	Particuliere Zeevarenden.....							
	Militaire vrouwen.....							
	, kinderen.....							
	Particuliere mannen.....							
	, vrouwen.....							
, kinderen.....								
Dwangarbeiders bij de militaire ziekeninrichtingen.....								
Totalen.....								

(a) Aard der ziekte.

(b) De rapporten loopen steeds van den 1sten tot en met den 10^{den}, v
11^{den} tot en met den 20sten of van den 21sten tot en met den laatsten dag der

(c) Maand.

(d) Mededeelen welke lijders tijdens de verpleging wegens eene ander
zijn aangetast, welke maatregelen ter bestrijding zijn genomen en c. q. of d
ter plaatse epidemisch heerscht.

te .....
 tot en met den (b) ..... (c) ..... 189 .

Geëvacueerd.			Afgekeurd.			Overleden.			Blijven onder behandeling.			Aanmerkingen (d).
Europ.	Afrik.	Inl.	Europ.	Afrik.	Inl.	Europ.	Afrik.	Inl.	Europ.	Afrik.	Inl.	

..... den ..... 189 .

*De gewestelijk of plaatselijk eerstaanwezende
 officier van gezondheid,*

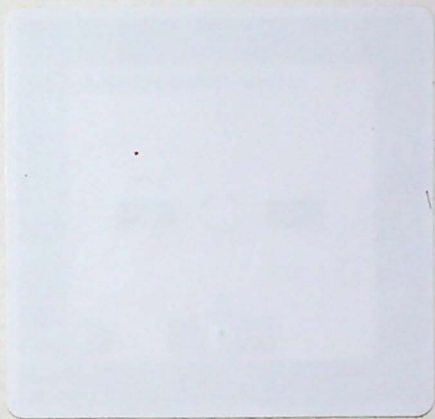

PR.0 85 186

ZAELANI

ZAELANI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

